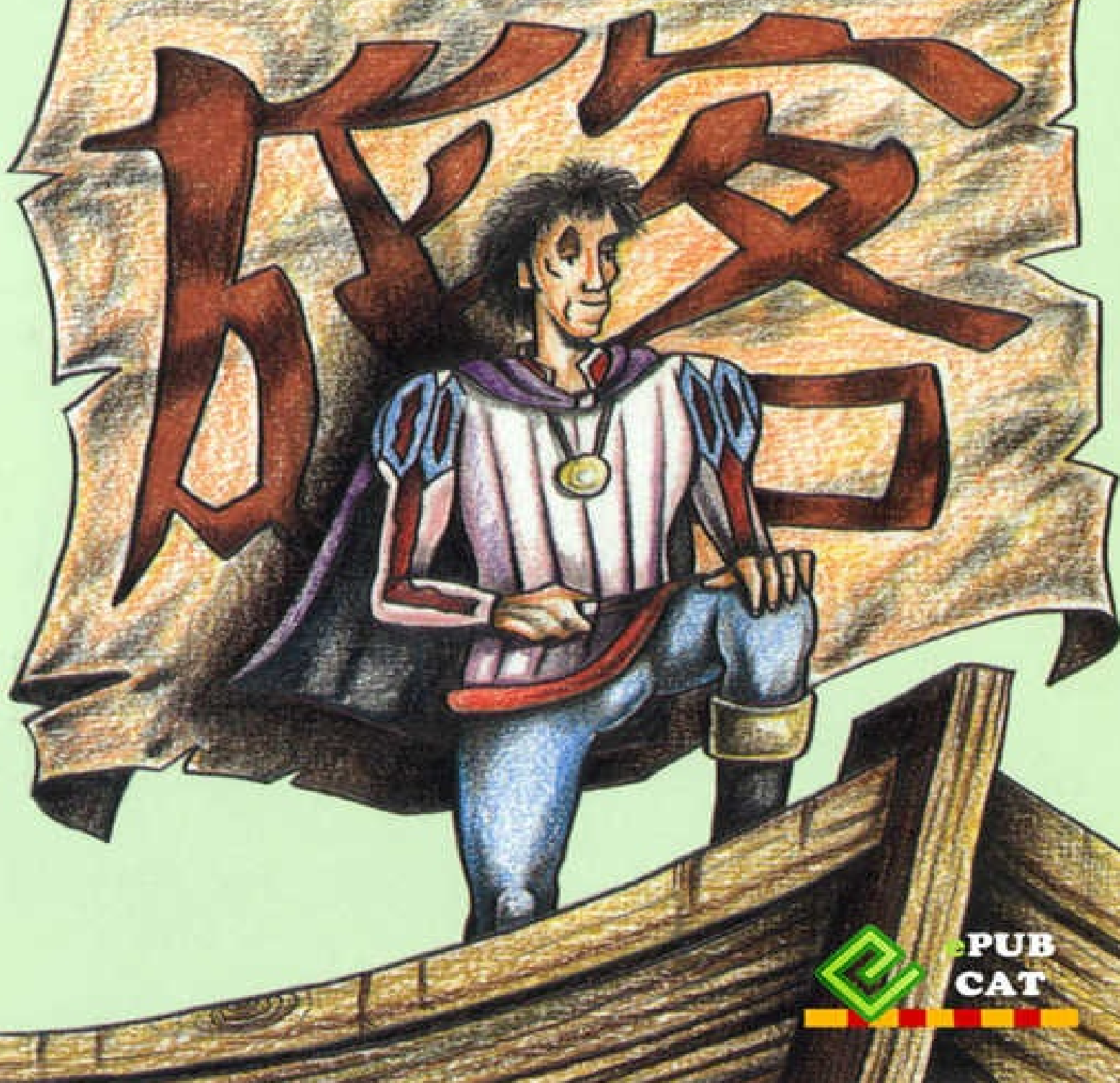

M I C A L E T T E A T R E

Els viatges de Marco Polo

Pasqual Alapont

Il·lustracions de Panxi Vivó

PUB
CAT

El jove Marco Polo ha d'emprendre un viatge per les rutes asiàtiques: Pèrsia, Armènia, l'Índia i la Xina, on l'esperen les aventures més meravelloses que s'han contat mai, l'amor de lang-li-pan nyam nyam i l'odi del pervers Acmat.

Pasqual Alapont

Els viatges de Marco Polo

ePUB r1.0

PerDut 28.05.13

Llegir ens fa més lliures
+ llibres a epubcat.tk

Títol original: *Els viatges de Marco Polo*

Autor: Pasqual Alapont Ramon

1a edició: octubre, 1995

Il·lustracions: José Francisco Vivó Lleonart

Editor digital: PerDut (r1.0)

ePUBCat base r1.1

www.epubcat.net

*A Ferran, pels seus ulls, que també
són com ametlletes, nyam nyam.*

INTRODUCCIÓ

L'OBRA

Els viatges de Marco Polo és una versió lliure de l'obra que el mercader venecià va dictar en la presó de Gènova a l'escriptor Rustichello a propòsit de la seua experiència viatjant per les rutes orientals, i que és comunament coneguda amb el nom de *Llibre de les meravelles* o *El milió*, en al·lusió a les quantitats exorbitants amb què Marco Polo descriu les ciutats que visita.

El llibre original evidencia d'una manera claríssima el caràcter del protagonista, un comerciant interessat sobretot per les novetats que descobreix arreu, en un món ben diferent del seu. Els apunts de Marco Polo són descripcions sumàries dels llocs que trepitja, de les coses que hi veu, però poques vegades trobem una implicació seua directa en la narració que no siga la relació completa del seu itinerari.

Què va sentir el jove Marco Polo en presència del gran Khan, l'emperador de la Xina? Com es comportava en la seua intimitat domèstica? No en tenim massa notícies de tot plegat, però podem intuir que la seua vida, el seu llarg viatge, degué ser excitant, farcit d'incidències. No debades aquest viatge va durar vora un quart de segle, vint-i-quatre anys durant els quals va atresorar una bona pila d'experiències i aconseguí les majors dignitats de l'administració imperial xinesa.

Aquesta aurèola d'aventurer és, si més no, la que perdura entre nosaltres. En aquest sentit, la dramatització d'*Els viatges de Marco Polo* que ara teniu entre les mans no ha pretès refer la llarga ruta del mercader venecià amb una exactitud exhaustiva i didàctica. La personalitat enigmàtica de Marco Polo era molt més atractiva, molt més seductora. La imatge d'un adolescent de dèsset anys obligat per les circumstàncies a emprendre una travessia només comparable actualment, per la seua magnitud, a la possibilitat dels viatges interestel·lars.

He volgut imaginar, per tant, el camí d'aquest jove per les rutes asiàtiques i el seu ascens fulgurant en la cort del gran Khan amb la intenció de comprendre i intuir el seu esperit aventurer, comprendre la sorpresa del mercader venecià davant d'un univers inèdit i intuir la puresa dels ulls que van contemplar per primera vegada aquestes riqueses.

ÈPOCA I ESCENARIS ON ES DESENVOLUPA L'ACCIÓ

El venecià Marco Polo va viure a cavall dels segles XIII i XIV. En aquella època Venècia era una poderosa república amb una destacada influència comercial que lluitava per assegurar-se el control dels mercats mediterranis. L'ascens de la burgesia, la rivalitat entre els mercaders, els progressos dels transports marítims i les conquestes de territoris per part dels croats van ser algunes de les causes que afavoriren la recerca de noves rutes comercials.

En aquest context cal situar les expedicions dels Polo, una família de comerciants que ambicionava nous mercats i que, amb aquesta finalitat, va viatjar diverses vegades als confins de l'orient, a la cort del Khan Kublai, emperador de la dinastia mongol que va dominar la Xina entre els segles XIII i XIV.

ELS VIATGES DE MARCO POLO

PERSONATGES

(Per ordre d'aparició)

HOME VELL

ENRICO

MARCO

MARÍA

NODRISSA

PARE

MARINER 1

MARINER 2

CAMBRERA

IANG-LI-PAN

SOLDAT

SERVIDOR 1

SERVIDOR 2

SERVIDOR 3

SERVIDOR 4

ACMAT

KHAN

CONSELLER 1

CONSELLER 2

ESBIRRO 1

ESBIRRO 2

VELL GURU

GUÀRDIA

RAVI

SHASTRI

SHIVA

VENEDOR 1

VENEDOR 2
VENEDOR 3
VENEDOR 4
VENEDOR 5
VENEDOR 6
VENEDOR 7
VENEDORA 8
BOTXÍ

1a SEQÜÈNCIA

L'escenari s'il·lumina gradualment, amb llum tènue. Hi veiem un HOME VELL mig cobert per una caputxa al costat d'un bagul. L'obre i en trau un objecte, una caixeta de nacre, que acarona i mira amb enyor. En un segon terme, darrere d'una cortina transparent, es recrea l'escena que l'objecte li rememora i on es veu una jove, IANG-LI-PAN, que dóna la caixeta a un altre jove, MARCO POLO. Aquesta escena de darrere de la cortina apareix i desapareix a poc a poc, tant la llum com la veu. L'HOMÉ VELL trau un altre objecte, ara un medalló, i darrere de la cortina es veu un home que lliura el medalló al jove MARCO. A continuació l'ancià, que en realitat es tracta de MARCO 40 anys més vell, trau una altre objecte, una espasa de fusta i l'examina.

ENRICO. *(Darrere de la cortina transparent.)* No, Marco, ja n'hi ha prou, sempre hem de fer el que tu vols. Ara em toca a mi. Jo seré el gran dux de Venècia i tu un soldat de Gènova, un fastigós i repugnant soldat genovès.

MARCO. *(Darrere de la cortina transparent.)* No, no, espera, tinc una idea millor: Jo seré Kublai Khan, rei de la Xina, i tu el meu esclau Acmat, el fastigós i repugnant esclau Acmat.

ENRICO. Ho veus, una altra volta igual. És que ho sabia. Sempre t'estàs inventant boles. Es pot saber qui redimonis és ara el Kapolai Gran.

MARCO. Kublai, tros de soca, Kublai, no Kapolai.

ENRICO. Bé, Kublai o Kapolai, és igual. Vam dir que no inventaríem personatges.

HOME VELL. *(Mirant l'espasa, nostàlgic.)* No, jo no m'inventava res, Enrico.

MARCO. Jo no m'invente res. M'ho va contar el meu pare. Va conèixer l'emperador Kublai Khan en un dels seus viatges.

ENRICO. Tothom sap que el teu pare és un mentider, que no ha anat més enllà de l'illa de Torcello.

MARCO. El meu pare ha estat a la Xina.

ENRICO. Sí, a la Xina Caputxina.

MARCO. Torna-m'ho a dir, si ets valent.

ENRICO. *(Empenyent MARCO fora del cercle de llum de la cortina transparent.)* Mentider, el teu pare és un mentider. Eh, on vas? Vine ací. *(Pausa.)* On t'has ficat? Marco! Ix del teu amagatall, covard. Ets més fals que Judes. Només dius que mentides, com el teu pare.

HOME VELL. No, Enrico, això no era cert.

ENRICO. *(En direcció al bagul.)* Mentider!

HOME VELL. *(Prement amb força l'espasa.)* Ara veuràs!

MARCO. (Eixint de l'interior del bagul.) Ara veuràs! (Agafa l'espasa del vell, es llança sobre la cortina transparent i l'estripa. Això fa que es descobreisca el món que hi ha darrere, la ciutat de Venècia, amb els seus canals i palauets. MARCO POLO vell desapareix.) Retira això que has dit. (Lluiten amb l'espasa seguint-se a través dels ponts.)

ENRICO. No en retiraré ni una paraula, porc genovès. Venècia no es rendeix mai.

MARCO. Et faré fregir en oli bullint, brut mongol.

ENRICO. Primer m'hauràs d'agafar, rata genovesa.

MARCO. El Khan no s'embruta les mans amb una vaca mongola com tu. M'escaparé pel cel amb un catxerulo.

ENRICO. (*Llançant l'espasa contra el terra.*) Ho veus. Així no es pot jugar.

MARCO. Què passa ara?

ENRICO. Ja tornes a inventar-te coses. Ningú no pot volar pel cel amb un catxerulo.

MARCO. Els generals de l'emperador de la Xina sí que ho fan per espia els seus enemics.

ENRICO. Mentider!

MARCO. (*Llançant l'espasa.*) Jo no sóc un mentider!

MARÍA. (*Des de la finestra.*) Marco! Enrico! Què feu?

ENRICO. Res que t'interesse, mona, torna a casa.

MARCO. Jugàvem a les invasions de la Xina, María, però el teu germà s'ha tornat a enfadar.

ENRICO. D'això res, jugàvem a les guerres entre genovesos i venecians, però Marco només fa que inventar-se mongols.

MARÍA. A les invasions de la Xina?

MARCO. Xina és el país més gran de la Terra, María, cent vegades més gran que Venècia. És tan gran que mentre en un lloc plou, en un altre neva i en l'altre fa sol. Hi ha flors meravelloses que ací no s'han vist mai i teles suaus com la carícia del vent.

MARÍA. (*Interpreta les frases de MARCO com una declaració d'amor.*) Ai, Marco, quines paraules tan boniques... Ara baixa.

ENRICO. (*Irònic, imitant MARCO i MARÍA.*) «Teles suaus com la carícia del vent». «Ai, Marco, quines paraules més boniques... Ara baixa». Veus el que has aconseguit?

MARCO. I què vols que faça? És la teua germana, no?

ENRICO. Ja saps com és. Ara no ens la llevarem de damunt en tot el dia.

MARÍA. (*Insinuant.*) Hola, Marco.

MARCO. (*Apocat.*) Hola, María.

MARÍA. Com era el vostre joc?

MARCO. Eh... No sé... Estàvem a la Xina i...

ENRICO. Ep! Estàvem a Venècia.

MARCO. (*Mira un instant ENRICO, com reprimant-li la interrupció, i continua.*) I els mongols volien atacar-nos, però...

ENRICO. (*Marcant cada síl·laba.*) Però els genovesos!

MARCO. (*Marcant cada síl·laba.*) Però Kublai Khan de la Xina...

ENRICO. El gran Dux de Venècia...

MARCO. Xina!

ENRICO. Venècia!

MARCO. Xina!!!

ENRICO. Venècia!!!

MARÍA. Un moment. Prou! Deixeu-me ara a mi. (*Pensant.*) Mireu, jo era una reina xinesa, d'acord?, però havia vingut de vacances a Venècia a visitar una cosina que s'havia casat amb un mercader genovès, eh? I estava passejant pels canals, no?, és a dir, jo, no el mercader genovès, perquè ell s'havia quedat en casa del seu sogre, el pare de la meua cosina..., no sé, raonant..., parlant... I ell li deia: «mire, no

sé on viurem, sap?, perquè Venècia està molt bé, però fa molta humitat i el meu pare m'ha comprat una casa a Gènova que no està gens malament», no?

ENRICO. María, per favor, no sigues romancera, para ja, vols?

MARCO. I es pot saber que té a veure això amb el nostre joc?

MARÍA. Precisament ara ve el més important. És a dir, jo estava passejant pels canals de Venècia, no?, i en eixe moment apareix un mongol, tu Enrico, i va i em dius: «Ací plou, no?, però en un altre lloc fa sol». I jo et conteste:

ENRICO. Prou.

MARÍA. No, prou no, et diré: (*Orgullosa, molt teatral.*) «Ací, també tenim teles que són com la carícia del vent, saps?, perquè jo encara que no ho parega sóc la reina de la Xina».

MARCO. Oh! Estàs confonent-ho tot.

ENRICO. No puc suportar-ho més. (*Se'n van.*)

MARÍA. (*Parant-los.*) No, per favor, espereu, ara ve el més important. Tu, Enrico, m'espentes, sense fer-me mal, eh!, i jo em desmaie, d'acord? (*Es deixa caure a terra amb els ulls tancats, d'esquenes a MARCO i ENRICO.*) Però quan el mongol és a punt de clavar-me un punyal, eh?, algú cridarà:

NODRISSA. (*Des del palau de MARCO, a l'esquerra de l'escenari.*) Marco Polo!

MARCO. (*A part a ENRICO, xiuxiuejant.*) Oh, no, la que faltava, la meua nodrissa.

ENRICO. (*A MARCO, xiuxiuejant.*) Tinc una idea, Marco, amaguem-nos i li farem una broma. (*ENRICO comença a anar-se'n; MARCO el deté.*)

MARCO. I la teua germana?

ENRICO. Bah, deixa-la, ella pot estar parlant una setmana sencera sense parar. (*S'amaguen darrere del pont.*)

NODRISSA. Marco Polo!

MARÍA. (*Sense adonar-se que s'ha quedat sola.*) Això és, però un poc més baixet, com si fóra l'eco: Marco Polo! Marco Polo! Aleshores, tu, Marco, que ets el Gran Khan, vindràs corrents amb un cavall negre i lluitaràs amb Enrico, amb el mongol, vull dir, i el tiraràs al canal, no? I en acabant diràs (*Molt teatral.*): «Oh, quina ràbia, la reina de la Xina ha mort. Quina llàstima, jo que havia vingut de les terres on igual un dia neva que l'altre fa sol per rescatar-la, ara resulta que... res, per un minut, he arribat tard». I em faràs un bes, Marco, un bes als llavis, eh? Però aleshores, jo, que no hauré mort del tot, sinó que estaré un poc com desmaiada, m'incorporaré i diré...

NODRISSA. (*Des del bagul.*) Marco Polo!

MARÍA. Sí, però no tan fort, més baixet. Així (*Xiuxiuejant*): Oh, Marco Polo, quina alegria. Estava un poc com desmaiada però gràcies al teu bes m'he recuperat. Encara que no del tot, mira, encara no he pogut obrir els ulls. (*Posa els llavis en actitud de fer un bes. Canvi de to, lasciva.*) Fes-me'n un altre.

NODRISSA. Què fas, María?

MARÍA. Eh! Ah! Estava prenent el sol.

NODRISSA. Enmig del carrer?

MARÍA. No. Vull dir, sí.

NODRISSA. Has vist Marco?

MARÍA. Sí. (*Dubitativa.*) Vull dir, no.

NODRISSA. Com quedem, l'has vist o no l'has vist?

MARÍA. (*Desconcertada.*) Fa no res estava ací.

NODRISSA. És necessari que parle amb ell. Tinc un missatge del seu pare. Per on se n'ha anat?

MARÍA. No ho sé. Vols que t'ajude a buscar-lo?

NODRISSA. No, deixa-ho estar, ja m'has ajudat prou. Tu queda't ací, i si el veus, dis-li que el seu pare el necessita urgentment

La nodrissa comença a anar-se'n, però apareix MARCO disfressat amb una tela de sac com un captaire i amb una màscara i la deté.

MARCO. Senyora, un moment.

NODRISSA. Què?

MARCO. Escolteu-me un moment, per favor.

NODRISSA. Tinc pressa.

MARCO. És un assumpte de vida o mort.

NODRISSA. Però és que...

MARCO. Per favor!

NODRISSA. Molt bé. Què voleu?

MARCO. Sóc un noble mercader de Ferrara que va en pelegrinatge a Roma per veure el sant Pare, però he sigut atacat per uns bandolers que m'han furtat els diners.

NODRISSA. Ho lamente, però no veig què puc fer per vós.

MARÍA. Està molt clar, vol que li dones la pasta. És un lladre.

NODRISSA. María, per favor.

MARCO. Té raó, la vostra filla, sembla un lladre, però em veig obligat a disfressar-me per no haver de patir la vergonya de demanar.

MARÍA. Ella no és ma mare.

MARCO. (*A la nodrissa.*) Oh, sou tan jove i tan bella que hauria d'haver imaginat que no sou la mare sinó la germana. Disculpeu-me.

NODRISSA. Oh, no cal que m'afalagueu tant, en realitat jo sóc...

MARÍA. En realitat és Serafina, la criada dels Polo.

NODRISSA. Ai, María, calla ja, vols? Sembla que hages pres la flor que creix al desert de l'arbre solitari.

MARÍA. Què dius, quin arbre solitari ni quins romanços?

MARCO. Bé, si sou una criada...

NODRISSA. En realitat, no sóc una criada, sinó la nodrissa.

MARCO. En eixe cas, em podeu ajudar?

MARÍA. És una agarrada, no us donarà ni un duro.

NODRISSA. Ssst! María!

MARCO. Naturalment jo us ho tornaria.

NODRISSA. (*Dubtant.*) Bé, porte diners per a comprar, pero no sé...

MARCO. Quan el vostre amo sàpia a qui heu ajudat us estarà molt agraït.

NODRISSA. (*Trau una bossa.*) Us puc donar quatre ducats en tot cas.

MARCO. (*Agafant els diners.*) Oh, moltes gràcies, senyora.

Entra ENRICO disfressat de la mateixa manera que MARCO.

ENRICO. Senyor! Senyor!

NODRISSA. (*Se sobresalta.*) Oh, Déu meu.

MARCO. No patiu, és el meu criat. Dis-me, Ottavio?

ENRICO. Ha! Ha! He eliminat els bandolers, senyor.

MARCO. Què ha passat, conta'm?

ENRICO. Jo estava passejant pel pont gran, no?, i en eixe moment me'ls veig de cara. Alto!, els dic, torneu-me els diners del meu amo. I ells tenen la barra de negar-ho. «No, em diuen, no som uns lladres, estàs equivocat, som Enrico i Marco». I jo els conteste: «Mentiders!, us conec molt bé». I ells, «No, de veres, jo sóc Enrico Fura, i el meu amic és Polo, Marco Polo, fill del mercader venecià. I jo una altra volta: «Mentiders!, que sou uns lladres» (*S'excita gradualment.*) I ells, «que no». I jo, «que sí», «que no», «que sí», «que no», «que sí»...

MARCO. (*Enèrgic.*) Total!

ENRICO. Eh! Ah! Total, que els he agarrat dels peus i els he llançat al gran canal.

NODRISSA. (*Que ha seguit la narració angoixada.*) Oh, no, què has fet?

MARÍA. Ai, Pobre Marco!

MARCO. (*Seriós, com un SOLDAT analitzant una estratègia.*) Creus que tenen alguna possibilitat de salvar-se?

ENRICO. Al principi potser sí, però... després de tirar-los les pedres al cap, m'estranyaria molt. (*MARCO i ENRICO riuen.*)

NODRISSA. Miserable! Ai, el meu xiquet. (*Se'n va corrents.*)

MARÍA. Marco Polo! Marco Polo! (*Se'n va corrents.*)

ENRICO. (*Llevant-se la màscara. Imitant MARÍA, amb sorna.*) «Marco Polo! Marco Polo!» Mira-la, ni una llàgrima pel seu germà. Després encara diu que la tracte malament.

MARCO. (*Llevant-se la màscara i rient.*) Consola't, Enrico (*Li mostra la bossa i li la dóna.*), ací tenim els diners.

ENRICO. (*Compta els diners mentre MARCO es trau la disfressa, una simple tela de sac.*) Un, dos, tres, quatre ducats, dos per a cadascun. Ens els podem gastar al mercat de Murano.

MARCO. (*Donant la tela de sac i la màscara al seu amic.*) No, Enrico, ara no puc, ja has escoltat Serafina, el meu pare vol parlar amb mi urgentment. Espera'm d'ací a una hora al pont vell del gran canal.

ENRICO. Molt bé, d'ací a una hora.

2a SEQÜÈNCIA

En el fons del lateral esquerre hi ha el pare de MARCO, a la porta del seu palauet. MARCO hi acudeix.

MARCO. Em buscaves, Pare?

PARE. Sí, Marco, he de parlar-te... d'una cosa important. *(Silenci.)* I Serafina, no ha vingut amb tu?

MARCO. No... se n'ha anat al Gran Canal.

PARE. Al Gran Canal?

MARCO. A pescar, em sembla.

PARE. Què?

MARCO. Algú li ha fet creure que a Enrico i a mi ens havien tirat a l'aigua i se n'ha anat tota desesperada.

PARE. Ja! Algú!?

MARCO. Sí, i ella se n'ha anat corrents... *(Sense poder reprimir la rialla.)* Al Gran Canal.

PARE. *(Sense poder reprimir la rialla.)* A pescar-vos! *(Riuen tots dos. El pare canvia sobtadament d'actitud, entre severa i amb una certa sorna.)* M'agradaria agarrar el coll d'eixe algú que li ha gastat la broma i fer-li'n unes quantes voltes, però, és clar, tu i l'Enrico no en deveu saber res, no, Marco?

MARCO. Ni idea, pare, paraula d'honor.

Es miren els dos un instant als ulls i esclafeixen a riure.

PARE. Ai, Marco, quan deixaràs de jugar.

Silenci.

MARCO. Què era això tan important que havies de dir-me?

PARE. Necessite que em faces un favor, Marco, que vages a un lloc de part meua. Desgraciadament, jo ja no hi puc anar... M'he fet vell.

MARCO. No digues això, pare... Jo hi aniré en el teu lloc.

PARE. *(L'agafa dels muscles.)* Ah, Marco... *(Silenci.)* Però... deixa-ho estar, ara m'adone que potser no és una bona idea, encara estàs en edat de jugar.

MARCO. No, pare, confia en mi, de veres.

PARE. Ets massa jove.

MARCO. Conec el teu negoci. Tu dius que ho porte en la sang, això de mercadejar. Deixa'm anar, pare.

Pausa.

PARE. D'acord, fill, d'acord.

MARCO. A més, jo córrec més que tu. Puc fer el teu encàrrec i tornar de seguida a jugar amb l'Enrico.

PARE. Què?

MARCO. Hem quedat d'ací a una hora al pont vell.

PARE. No crec que tornes d'ací a una hora, Marco.

MARCO. Dues hores? *(El PARE eludeix contestar. Gradualment MARCO es desanima i se sorprèn.)* Tres?

Un dia? Una setmana? Un mes? *(Pausa.)* Anys?

PARE. No patesques, Marco. Mai no estaràs sol. A més *(Trau unes tauletes daurades.)*, el salconduit del Gran Khan de la Xina et protegirà.

MARCO. La Xina? He d'anar a la Xina? Però pare...

PARE. És necessari, Marco, el Khan em va enviar a parlar amb el Papa i ara espera la seua resposta. Si complim bé el seu encàrrec ell ens beneficiarà. *(Com tractant de convèncer-lo.)* Oh, però la Xina és el país més gran de la terra, Marco, t'agradarà, és cent vegades més gran que Venècia. És tan gran que mentre en un lloc plou, en un altre neva i en l'altre fa sol. Hi ha flors meravelloses que ací no s'han vist mai i, i...

MARCO. ...i hi ha teles suaus com la carícia del vent, ja ho sé, pare, m'ho has dit moltes voltes, però... la gent diu que tot això és mentida.

PARE. No, Marco, la Xina és un país extraordinari. I també ho són les terres que cal travessar fins a arribar allí: el Pamir, el país més elevat del món, on les muntanyes acaricien el cel; l'Índia, la terra del misteri; el desert de l'arbre solitari; Pèrsia, Armènia, el Turquestan...

MARCO. Què has dit?

PARE. El Turquestan.

MARCO. No, abans.

PARE. Armènia?

MARCO. No, això de l'arbre solitari.

PARE. Ah, es tracta d'una llegenda índia. Per què t'interessa?

MARCO. Li ho sentit dir a Serafina. Ha dit que Maríia parla tant com si haguera pres no sé quina flor de l'arbre solitari.

PARE. Na m'estranya, Maríia xarra pels colzes... Sí, mira, hi ha la creença entre els indis que la flor del

desert de l'arbre solitari té el poder d'aconseguir fer parlar els muts, però, la veritat, és una llegenda, jo no l'he vista mai, ni tampoc he travessat mai eixe desert. Ningú no sap exactament on creix la flor. Diuen que només el gran monjo del temple de Vac, el déu indi de la paraula, sap on creix. De tota manera, la flor de l'arbre solitari és només una de les meravelles que pots trobar en el viatge. És fantàstic, meravellós, increïble... Creu-me, Marco, jo no t'enviaria, però el Khan m'espera de fa temps amb el missatge del Papa i jo... jo ja no puc.

MARCO. Na patesques, pare, jo hi aniré en el teu lloc.

3a SEQÜÈNCIA

Sobre l'escenari buit es llança una soga de vaixell. Apareix un MARINER pel lateral dret i l'agafa.

MARINER 1. Un moment, ja va! *(Agafa la corda i comença a arrossegar-la. Mentre parla apareix l'objecte que arrossega, la proa d'una gran nau amb un MARINER a sobre.)* Sempre igual! Tot ho he de fer jo. Les feines pesades?, jo; les feines brutes?, jo...

MARINER 2. Vinga, no faces tanta comèdia i afanya't, si no no partirem mai.

MARINER 1. Podries ajudar-me una miqueta, no?

MARINER 2. No em faces parlar, no em faces parlar...

MARINER 1. Ho veus, quan no t'interessa canvies de tema. Qui s'encarrega de fer les guàrdies, eh? Jo, sempre jo.

MARINER 2. Molt bé, a partir d'ara ens partirem la feina. Jo faré la primera guàrdia: vigilaré la coberta.

MARINER 1. Ho veus no costa tant. Treballant entre els dos acabarem més prompte. Bé, què he de fer jo?

MARINER 2. Puja el bagul de Marco Polo.

MARINER 1. Perfecte, molt bé. *(S'acosta al bagul i examina com és de voluminós.)* Un moment, açò no està clar.

MARINER 2. Què vols ara?

MARINER 1. Jo vigilaré i tu puja el bagul.

MARINER 2. Sempre t'estàs queixant. Quan vigiles perquè vigiles, quan no vigiles perquè no vigiles. Vinga, puja el bagul i calla, que s'acosta Marco Polo.

MARINER 1 comença a pujar el bagul al vaixell amb unes dificultats ostensibles.

MARINER 1. Tu creus que em mame el dit, però jo no estic fava, em segueixes?

MARINER 2. *(Displícit.)* Sí, no patesques, a partir d'ara tu faràs totes les guàrdies nocturnes.

MARINER 1. Exacte! Jo faré totes les guàrdies nocturnes, em segueixes? Tu no et rius de mi, xaval.

MARCO. *(Entrant, des del moll.)* Ja ho teniu tot?

MARINER 2. Sí, acabem de pujar el bagul.

MARINER 1. No, jo he pujat el bagul, em segueixes?

MARINER 2. Això quina importància té ara?

MARINER 1. Bé, potser no és important, però el bagul l'he pujat jo, que quede ben clar.

MARCO. Ja n'hi ha prou de discutir, vinga, afanyeu-vos, hem d'aprofitar la marea.

MARINER 2. *(Pegant-li un calbot.)* Ho veus, tros de soca, puja l'àncora i amolla l'amarra.

Durant el següent diàleg MARINER 1 puja l'àncora i amolla l'amarra mentre MARINER 2 dormisqueja damunt la coberta.

PARE. *(Des dalt del moll.)* Marco!

MARCO. *(Girant-se.)* Pare!

MARÍA. *(Pàmfila.)* Hem vingut a dir-te adéu, Marco.

MARCO. María, Enrico... Serafina, tu també has vingut.

NODRISSA. I no ho hauria d'haver fet, bandoler, si no arriba a ser per María que em va avisar, encara estaria buscant-te al fons del canal.

MARCO. Bé, no patesques, ara em perdràs de vista una llarga temporada.

NODRISSA. Sí. Ai... *(La nodrissa no pot reprimir els sanglots.)*

PARE. Marco.

MARCO. Sí, pare.

PARE. Ací tens el medalló de la família, et donarà bona sort.

MARCO. Gràcies, pare.

ENRICO. Procura tornar prompte. *(Li mostra una bossa de diners.)* Tenim una cita a Murano.

MARCO. No hi faltaré, Enrico.

MARÍA. Marco, vés amb compte amb els mongols.

MARCO. No tingues por, María.

MARÍA. *(S'emociona gradualment.)* No, si jo no tinc por, ja sé que ets amic de l'emperador Kublai. Ens ho ha dit el teu pare, res, fa un moment, que tens unes tauletes o no sé què que t'ajudaran quan arribes a la Xina. *(A poc a poc tots, fins i tot els MARINERS, es giren cap a MARÍA i la miren irritats.)* Ai, Marco, si saberes com m'agradaria anar-me'n amb tu. Seria tan bonic veure l'eixida del sol sobre la coberta del teu vaixell, agafats de la mà i tot això... Al principi em marejaria un poc perquè no estic acostumada a navegar però, a poc a poc, em faria tant a la mar com si fóra un peix. I jo et diria: «Marco, que feliç que sóc», i tu em diries...

TOTS. *(Tret de MARÍA i MARCO, a l'uníson.)* María, calla ja, vols? *(MARÍA s'arronsa d'espatlles.)*

MARCO. *(Rient.)* A mi també m'agradaria que vinguéreu amb mi, María, però no patiu, us portaré una bona pila de regals de la Xina. *(Molt abrandat.)* I si algun dia us recordeu de mi...

MARINER 2. Lamente interrompre el teu discurs, Marco, creu-me, estic molt emocionat, però si volem aprofitar la marea...

MARCO. Eh! Ah, sí. *(Pujant al vaixell.)* Molt bé, vinga ja. Endavant!

MARINER 2. Posem proa a la Xina!

MARINER 1. A tot vent!

TOTS. *(Des del moll.)* Adéu, Marco, adéu.

MARCO. *(Cantant, èpic. El vaixell es desplaça a poc a poc com iniciant la travessia.)*

Adéu, me'n vaig, amics de l'ànima,
adéu, me'n vaig, pare estimat.
He de partir lluny de ma casa
i travessar deserts i mars.
Pèrsia i Armènia, l'Índia i la Xina,
on el gran Khan m'espera ja.
No tingueu por de ma partida,
penseu només que he de tornar.

I si potser trobeu que falte,
pare i amics, volguts germans,
mireu el cel i recordeu
que és el mateix que mire jo.
Adéu, me'n vaig, amics de l'ànima,
adéu, me'n vaig, pare estimat.
He de partir lluny de ma casa
i travessar deserts i mars.

Gradualment es fa fosc, queda només la música que, després de l'última estrofa, fa la tonada menys èpica i esdevé cada volta més naïf. Paral·lelament s'il·lumina sobre el fons de l'escenari un vaixell que, amb el ritme de la música, marca una trajectòria sobre els contorns d'un mapa i es desplaça aproximadament fins a Àsia menor.

4a SEQÜÈNCIA

La música desapareix alhora que l'escenari, paral·lelament, s'il·lumina a poc a poc. Es veuen els MARINERS en primer terme, l'un gitat i l'altre al timó. En segon terme hi ha MARCO, d'esquena i a un altre nivell, mirant a través d'un astrolabi, molt concentrat. Tots tres porten barba d'un mes.

MARINER 1. *(A MARINER 2, donant-li un colp de peu.)* Escolta.

MARINER 2. *(Endormiscat.)* Hum!

MARINER 1. Hem de parlar.

MARINER 2. Hum.

MARINER 1. T'he de dir una cosa.

MARINER 2. Hum.

MARINER 1. *(Apressant-lo, fent-li colpets a l'esquena.)* És important.

MARINER 2. Hum. *(Es mig incorpora, però encara somnolent.)* Què vols?

MARINER 1. Mira... Açò és molt delicat... *(MARINER 2 rellisca a poc a poc i torna a la mateixa posició horitzontal del començament. MARINER 1 no se n'adona fins després, que el veu una altra vegada adormit.)* La veritat, no sé com dir-t'ho. Jo... sí, és cert, ho reconec que ho vaig dir, però... *(Cridant.)* Però vols alçar-te ja d'una volta!

MARINER 2. *(Incorporant-se, molest.)* Què passa ara? No pares! Deixa'm dormir, vols?

MARINER 1. D'això es tracta precisament, jo també tinc son, saps? Fa un mes que vam eixir de Venècia i m'he fet les trenta guàrdies nocturnes, em segueixes? Totes!

MARINER 2. Això és el que volies, no? *(Es torna a gitar.)*

MARINER 1. *(Assegut al costat de MARINER 2, mira endavant. Estraferent la seua veu.)* «Això és el que volies, no?» *(Pausa.)* Tu creus que em mame el dit, no és cert?

MARINER 2. *(Endormiscat.)* Hum.

MARINER 1. *(Cridant.)* Mira'm a la cara quan et parle!

MARINER 2. *(Despertant-se bruscament.)* Ja n'hi ha prou! *(S'alça.)* Què vols, que faça jo la guàrdia? Molt bé, jo la faré, però deixa'm en pau.

MARINER 1. No, així no, ho dius com si jo no fera res, i jo no em mame el dit, em segueixes?

MARINER 2. *(Suplicant.)* D'acord, t'ho demane per favor, m'agenolle davant teu, t'ho implore, deixa'm fer la guàrdia. *(Irritat, agafa el timó.)* Però calla ja, em traus de polleguera.

MARINER 1. *(Gitant-se.)* Jo només vull el que és just. *(Pausa.)* Ah, quin gust! *(Tanca els ulls. Pausa.)*

MARCO. *(Acostant-se a MARINER 2.)* Escolta.

MARINER 2. *(Al timó.)* Digues, Marco.

MARCO. Eh, no res. *(S'acosta a MARINER 1. Li dóna un colp de peu.)* Eh, tu, gandul, alça't, vinga.

MARINER 1. *(Es desperta bruscament.)* Eh, què passa?

MARCO. Puja al pal major i veges si es veu ja la costa.

MARINER 1. Per què jo?

MARINER 2. *(Displícit.)* Perquè joestic fent la guàrdia, tararot.

MARINER 1. *(Enutjat.)* Molt bé, jo faré la guàrdia, jo pujaré, jo ho faré tot, però que quede ben clar que jo no em mame el dit, em seguiu? *(Comença a pujar per una corda.)*

MARCO. Què li passa?

MARINER 2. No res, dorm massa, això és tot.

Gradualment es fa fosc, alhora que s'escolta la música de la seqüència anterior de la mateixa manera que abans, s'il·lumina sobre el fons de l'escenari el vaixell que, amb el ritme de la música, marca una trajectòria sobre els contorns del mapa i es desplaça ara aproximadament fins al Golf de Bengala.

SEQÜÈNCIA 5

La música desapareix alhora que l'escenari, paral·lelament, s'il·lumina a poc a poc. Tots tres porten barba de tres mesos. MARCO mira per una ullera de llarga vista. MARINER 1 camina per la coberta i MARINER 2 està assegut i menja un tros de carn.

MARINER 1. *(S'eixuga la suor amb un mocador i n'extrau un doll d'aigua.)* Quina calma, no ho aguante més. Fa una calor de mil dimonis. *(A MARINER 2.)* No sé com pots menjar-te això.

MARINER 2. Eh, què passa?

MARINER 1. *(Agafant el tros de carn amb la mà.)* No veus que està mig podrit de la calor.

MARINER 2. *(Desconcertat.)* Està bo.

MARINER 1. *(Tira el tros de carn al plat.)* Estaria més a gust en una porcaterra. *(Es torca la suor.)* Què, Marco, veus alguna cosa?

MARCO. No, encara no.

MARINER 1. Ai, qui em manaria a mi eixir de Venècia, Déu meu, tres mesos ballant pel mar com una trompa. És que ho sabia. *(A MARINER 2.)* Tot per culpa teua.

MARINER 2. Què he fet jo ara?

MARINER 1. No, tu no has fet res, eixe és el problema. En lloc de fer les teues guàrdies t'has adormit i Déu sap on ens deu haver portat el vent, em segueixes?

MARINER 2. Ja n'hi ha prou, t'ho advertesc.

MARINER 1. A la quinta punyeta, de segur.

MARINER 2. *(Alçant-se.)* Molt bé, tu ho has volgut.

MARINER 1. Eh, què fas?

MARINER 2. *(Agafant-lo del coll i colpejant-li el cap contra un dels costats del vaixell.)* Estic fart de tu.

MARINER 1. Aaaah!

MARINER 2. Em segueixes?

MARINER 1. Aaaah!

MARCO. Cal·leu, no arreu tant d'escàndol.

MARINER 2. *(Agafant el seu company encara del coll i girant-se cap a MARCO.)* Has vist alguna cosa, Marco?

MARINER 1. *(Alçant un braç i mirant de cridar l'atenció.)* Aaaah!

MARCO. Sí, em sembla que sí... Això deu ser Sri Lanka, si no m'equivoque.

MARINER 2. Deixa'm veure. (*Deixa MARINER 1, el qual cau lentament a terra.*) Sí, és terra! (*A MARINER 1.*) Podrem carregar aliments frescos com tu volies... Eh! Eh! (*A MARCO.*) Mira, quin cas, ja s'ha tornat a adormir.

Gradualment es fa fosc, alhora que s'escolta la música de la seqüència anterior i, de la mateixa manera que abans, s'il·lumina sobre el fons de l'escenari el vaixell que, amb el ritme de la música, marca una trajectòria sobre els contorns del mapa i es desplaça ara aproximadament fins a les costes de la Xina.

SEQÜÈNCIA 6

La música desapareix alhora que l'escenari, paral·lelament, s'il·lumina a poc a poc. Tots tres porten barba de sis mesos. Fa vent. MARCO tracta de consultar un mapa, però el vent no li ho permet.

MARINER 1. Que no, que no i que no, fa sis mesos que treballe com un esclau i ja en tinc prou, em segueixes?

MARINER 2. Et dic que puges.

MARINER 1. Quantes voltes has pujat tu?

MARINER 2. Però que no veus que s'acosta una tempesta, tararot.

MARINER 1. Per mi com si s'acosta el papa de Roma, no em moc d'ací per res del món, encara que em caiga el cel damunt, encara que...

S'escolta el soroll fortíssim d'un tro. MARINER 1 ix corrents i es llança als braços de MARINER 2.

MARINER 1. Què ha sigut això?

MARCO. Vinga, deixeu de fer el pallaso. (*MARINER 2 es desfà de MARINER 1.*) Estem ja molt a prop de les costes de Xina. Tu (*A MARINER 2.*), agafa el timó.

MARINER 2. Sí, Marco.

MARCO. Tu (*A MARINER 1.*), puja dalt i arria les veles.

MARINER 1. Un moment! Jo agafaré el timó i ell (*Assenyala a MARINER 2.*) arriarà les veles.

MARINER 2. Encara ens ofegarem per culpa seua, ja ho veuràs.

MARINER 1. Jo no em mame el dit, em segueixes?

MARCO. Oh, estic fart dels dos. No cal que m'ajudeu, jo pujaré (*Comença a pujar per l'escala de corda. El vent i els trons van en augment.*)

MARINER 1. I jo què faig?

MARINER 2. Tu! Gita't a dormir, tararot.

MARINER 1. Molt bé. (*Ho fa.*)

MARCO. (*Des de dalt.*) Què fas?

MARINER 1. Ai, em gite a dormir.

MARCO. Vinga, prepara una barca, tros de soca.

MARINER 2. No puc dominar el timó, Marco.

MARCO. Aguanta un poc i gira a estribord, tot a estribord.

MARINER 1. Eh, Marco, s'ha obert una via en la bodega i està entrant l'aigua.

MARINER 2. No puc virar, Marco, ens enfonsem.

MARCO. Pugeu a la barca!

MARINER 1. I tu?

MARCO. Feu el que us dic, vinga!

Es fa fosc, alhora que s'escolta la música de la seqüència anterior i, de la mateixa manera que abans, s'il·lumina sobre el fons de l'escenari el vaixell que, amb el ritme de la música, marca una trajectòria erràtica i en cercles fins que s'enfonsa i apareix la paraula Glub!

SEQÜÈNCIA 7

MARCO ha arribat a les costes de la Xina navegant damunt del seu bagul i s'ha quedat adormit. Apareix una jove princesa xinesa acompanyada per la seua CAMBRERA, la lletjor de la qual ha de ser convenientment ressaltada.

CAMBRERA. Mira, Li-tai-pe, li vaig dir jo, si em vols de veres fes-me un poema. *(La princesa la mira amb expectació, com demanant-li que continue.)* Sí, naturalment que me'l va fer. S'agenollà als meus peus i recità: *(Amb sorna.)* «Talment la vaca que camina, ets l'orgull de tot la Xina». *(La princesa riu.)* No, no rieu, que encara falten dos versos: *(Amb sorna.)* «Ni l'elefant passejant per la planura té l'elegància de la teua figura». *(La princesa mira MARCO POLO.)* Ah, no rieu ara? Eh! Què passa? *(La princesa s'acosta a MARCO.)* Què és això? Quin fàstic, és blanc com la calç. No el toqueu, deu ser un nàufrag. O pitjor encara, un pirata. *(La princesa li fa entendre per senyes que li agrada MARCO.)* No, a mi no m'agrada gens, és massa prim, no té ni panxa ni budells. I heu vist quins ulls... talment una granota. *(La princesa li comunica, sempre per senyes, que li porte aigua per a beure.)* Però Iang-li-pan nyam nyam, vida meua, el teu pare és a punt d'arribar. *(IANG-LI-PAN insisteix.)* Molt bé, ara torne.

La princesa s'asseu al costat de MARCO POLO, li agafa el cap i el recolza damunt les seues cames. L'acaricia. MARCO es desperta, mig inconscient encara, li agafa la mà i li l'acarona i li la besa. Arriba la CAMBRERA de IANG-LI-PAN.

CAMBRERA. Ací teniu l'aigua. Alerta, no sabem qui és.

IANG-LI-PAN dóna aigua a MARCO i aquest es torna a desmaiar. Se sent una música que anuncia l'arribada del KHAN, l'emperador de la Xina.

CAMBRERA. Vinga, Iang-li-pan nyam nyam, que arriba la cort, és millor que ens n'anem.

IANG-LI-PAN, amb delicadesa, deixa una altra volta MARCO damunt del bagul i totes dues se'n van. IANG-LI-PAN fa encara algunes mirades a MARCO i la CAMBRERA va tirant d'ella.

SEQÜÈNCIA 8

Apareix un SOLDAT amb una destral enorme.

SOLDAT. *(Es planta molt marcial enmig de l'escenari. Gradualment va disminuint la potència de la veu alhora que concentra la mirada en MARCO, com si no s'ho poguera creure.)* Obriu pas a l'emperador Kublai, senyor de Mien, Kuang-tung, Chekiang, Chantung, Yinchuan, Nanking, Sian, Fukiën, Kuei-cheu, Mangi, Caragian, Chei-nam... *(Pausa. S'acosta a MARCO, el colpeja amb la mà. MARCO fa un badall gran davant l'estupefacció del SOLDAT, que augmenta quan l'acaricia i li fa besets. El SOLDAT s'aparta bruscament.)* En nom del gran Khan Kublai *(Dit molt ràpid i com una cançoneta apresada.)*, senyor de Mien, Kuang-tung, Chekiang, Chantung, Yinchuan, Nanking, Sian, Fukiën, Kuei-cheu, Mangi, Caragian, Chei-nam *(Alça la destral.)*, prepara't a morir.

MARCO. Eh, eh, eh... espera. Alto, un moment... Ai, no, mare! Auxili! *(S'amaga el cap entre les mans.)*

Torna a sonar la música que precedeix el KHAN. El SOLDAT suspèn l'acció de descarregar la destral, com si dubtara. Apareixen, successivament, quatre SERVIDORS que van col·locant ací i allà diferents oripells i estendards, com també un coixí enorme que serveix de tron al KHAN.

SERVIDOR 1. Heus ací la cort del Khan, l'emperador de la Xina.

SERVIDOR 2. Gran senyor i protector.

SERVIDOR 3. La seua fama s'estén més enllà de rius, muntanyes i mars.

SERVIDOR 4. De nord a sud i d'Orient a Occident.

SERVIDOR 1. De tramuntana a migjorn.

SERVIDOR 2. De xaloc a mestral.

SERVIDOR 3. De llebeig a gregal.

SERVIDOR 4. I de ponent a llevant.

TOTS ELS SERVIDORS. Humilieu-vos tots en la seua presència i inclineu-vos al seu davant.

Tots s'inclinen, el SOLDAT i MARCO, tot tremolós, també. Apareix un personatge vestit sumptuosament, ACMAT, seguit per dos CONSELLERS, també ben guarnits. Els tres travessen l'escenari amb magnificència i se situen al costat del tron. Tots s'alcen de nou.

ACMAT. Què passa, Fu-tai, com goses alçar la destral a la Ciutat Prohibida?

SOLDAT. És un intrús, senyor.

MARCO. *(Traient les tauletes del bagul.)* No, gran Khan, no sóc un intrús, porte el vostre salconduit, les

tauletes d'or. (*Li les mostra.*) Si em trobeu vestit així és perquè vam patir un naufragi, però només jo em vaig poder salvar.

ACMAT. (*Al SOLDAT.*) Emporta-te'l fora de la Ciutat Prohibida i talla-li el cap.

SOLDAT. (*Agafant MARCO.*) Sí, senyor.

MARCO. (*Llançant-se als peus d'ACMAT, que el mira amb suficiència.*) No, gran senyor, sóc Marco, fill de Niccolò Polo, el comerciant venecià.

ACMAT. (*Amb menyspreu.*) Emporta-te'l!

SERVIDOR 1. (*Anuncia amb solemnitat.*) El gran Khan!

Tots s'agenollen, excepte MARCO, que s'incorpora un poc estranyat.

KHAN. (*Entra espolsant-se la roba.*) Deixeu-vos estar de romanços i alceu-vos. Us he dit mil voltes que no corregueu tant, he tornat a caure en el fang... (*Tots s'incorporen.*) Eh! Què passa ací?

MARCO. Sou vós el Gran Khan?

KHAN. Un poc desarreglat i banyat, però em sembla que sí. Qui és aquest estranger, Acmat?

ACMAT. És un intrús, senyor, ara se l'emportaven a decapitar.

KHAN. (*Amb indiferència.*) Ah, ja... Bé, bé, molt bé, feu el que hàgeu de fer.

MARCO. Però, gran senyor, porte les tauletes d'or.

KHAN. Les tauletes d'or? (*Observant-les.*) Has vist, Acmat, és el meu salconduit.

ACMAT. Sí, senyor, però ha profanat la Ciutat Prohibida.

MARCO. Vòlia donar-vos un missatge del meu pare. Sóc Marco, fill de Niccolò Polo.

KHAN. Polo? Niccolò Polo! Ah, ja me'n recorde, el mercader venecià.

MARCO. Exacte!

KHAN. Fa anys que l'esperàvem, eh, Acmat?

ACMAT. Sí, senyor.

MARCO. M'ha donat un missatge per a vós, un missatge del Papa, el senyor de la cristiandat. Un moment, ara us el done. (*Va al bagul i trau el pergamí*)

KHAN. Has sentit, Acmat, un missatge del Papa.

ACMAT. Hauria de morir, Gran Khan, ha profanat la Ciutat Prohibida.

KHAN. Oh, Acmat, no sigues plom, ja m'ho has dit. Però que no has vist les tauletes d'or...

MARCO. (*Li dóna el pergamí. Mira ACMAT amb desdeny.*) Teniu.

KHAN. (*Obrint-lo. Entusiasmada.*) Quin paper més estrany.

MARCO. És pell d'ovella (*El KHAN posa cara de fàstic.*), senyor, un pergamí.

KHAN. (*Mira amb repugnància el pergamí i li'l passa a un SERVIDOR.*) Bé, si hem esperat tants anys les notícies del Papa, podem esperar encara alguns dies, eh? (*Al SERVIDOR.*) Fes que el traduesquen i passeu-me una còpia en paper. I com és que no ha vingut el teu pare, Marco?

MARCO. Es troba malalt...

KHAN. Oh!

MARCO. ...Però us saluda i us envia records.

KHAN. Ah! Molt bé. Marco, vull que sigues el meu convidat d'honor i (*Mirant ACMAT, que li fa una*

reverència.) pots caminar lliurement per la Ciutat Prohibida. Ràpid, un vestit per a Marco Polo. Per cert, Marco, t'he d'ensenyar el nostre sistema per a escriure, en diem paper; això de la pell d'ovella és un poc... un poc animal, no creus? (MARCO i el KHAN es retiren a un segon terme, on uns SERVIDORS canvien el vestit de MARCO i uns altres trauen el seu bagul. En primer terme queden ACMAT, el SOLDAT i els dos CONSELLERS.)

SOLDAT. Aleshores no li talle el cap?

ACMAT. Fora de la meua presència, idiota.

El SOLDAT fa una reverència i se'n va. Els dos CONSELLERS se'n riuen.

SEQÜÈNCIA 9

ACMAT. I vosaltres, de què rieu? (*Els CONSELLERS paren de riure a l'acte.*) Quins informes em porteu?

Heu conquistat ja Toloman?

CONSELLER 1. D'això..., conquistar Toloman..., bé, el que es diu pròpiament conquistar Toloman...

CONSELLER 2. Us referiu a tota la ciutat o només a una part?

ACMAT. Idiotes! (*Per a ell.*) Estic rodejat d'idiotes.

CONSELLER 2. (*Excusant-se.*) He utilitzat tots els meus homes, senyor, però les muralles de Toloman són altes. Berca ja les hauria d'haver enderrocat.

CONSELLER 1. Senyor, els meus homes no poden explotar els murs si els homes de Batu no els protegeixen.

CONSELLER 2. I què creus que fan si no, rascar-se la panxa?

CONSELLER 1. Estàs insinuant que me la rasque jo, la panxa?

CONSELLER 2. Ah, si tu ho dius?

CONSELLER 1. Ho he dit jo?, estàs dient-me que ho he dit jo?

CONSELLER 2. Mira, jo només dic el que diu la gent.

CONSELLER 1. I què diu la gent, si es pot saber?

CONSELLER 2. La gent diu: «Ah (*Amb intenció, com si es parlara d'algun delinqüent.*), Berca... », saps? I ja no diuen res més, però ho pensen, que és el pitjor.

CONSELLER 1. Un moment, espera, estàs insinuant que la gent diu: «Ah, Berca... », i que ja no diuen res més però que ho pensen?

CONSELLER 2. Sí, això mateix.

CONSELLER 1. És a dir, que vols dir que sóc un lladre?

CONSELLER 2. Ah! Això ho has dit tu, no jo.

CONSELLER 1. No, perdona, tu ho has insinuat.

ACMAT. Prou! Ja n'hi ha prou, estic fart de sentir-vos. És l'última volta que ho dic: si no conquisteu Toloman en una setmana, us tallaré el coll.

KHAN. (*Intervenint. Els SERVIDORS es retiren.*) Ni que els bullires en oli calent, Acmat, conquistarien Toloman aquesta parella. (*ACMAT, i els CONSELLERS fan una reverència.*) (*A MARCO.*) Fa vint anys que Berca i Batu tracten de conquistar Toloman, però no troben la manera d'enderrocar una simple muralla.

ACMAT. *(Amb suficiència.)* En honor a la veritat, senyor, no és una simple muralla. L'estranger podria emportar-se una mala impressió dels nostres generals. Toloman està envoltada per un fossat ple d'aigua, de manera que els soldats de Batu no poden accedir al peu de la muralla i els de Berca, per tant, no poden col·locar la pólvora.

MARCO. *(Al KHAN.)* Pólvora?

KHAN. Sí, és un explosiu molt potent que hem inventat, capaç de destruir un palau i tot.

ACMAT. *(Somrient.)* Però no el podem llançar a distància.

MARCO. Però, en eixe cas...

ACMAT. *(Amb sorna.)* Vejam, potser l'estranger té una idea que els nostres generals han passat per alt.

MARCO. *(Mirant ACMAT amb desconfiança.)* No... No, no, no, no res.

KHAN. Digues, Marco, digues.

MARCO. Potser... si fóra possible excavar un túnel per davall del fossat d'aigua, la pólvora es podria instal·lar en els mateixos fonaments de la muralla.

ACMAT. *(Rient.)* Quina bestiesa, un túnel per davall del fossat.

CONSELLER 1. No, no és tan mala idea, si poguera posar els explosius davall de la muralla, encara que fóra a molts metres de profunditat, estic segur que la faria caure. Què n'opines, Batu?

CONSELLER 2. Tècnicament és possible, sí, jo diria que molt possible.

KHAN. Ha, ha, molt bé, Marco. Estic content que hages vingut, de segur que traurem molt de profit de la teua intel·ligència.

MARCO. Gràcies, Kublai Khan.

ACMAT. *(Amb ràbia continguda.)* Et felicite, Marco Polo.

KHAN. *(Agafant MARCO per l'esquena.)* I ara, amic meu, ha arribat l'hora de dinar, acompanya'm. *(Se'n van pel lateral esquerre.)* Vull que conegues la meua filla.

CONSELLER 1. Ah, quines ganes que tenia de fer un mos, amic Batu.

CONSELLER 2. I jo també, company Berca.

CONSELLER 1. *(Cedint-li el pas.)* Tu primer, benvolgut Batu.

CONSELLER 2. Sempre després de tu, estimat amic Berca.

Els dos CONSELLERS tracten d'anar-se'n per on han eixit MARCO i el KHAN.

ACMAT. Un moment, on aneu?

CONSELLER 2. Ui, a dinar.

ACMAT. Aneu i conquisteu eixa maleïda ciutat de Toloman, vinga!

CONSELLER 1. Però...

ACMAT. Desapareixeu de la meua vista si no voleu perdre el cap.

CONSELLER 1. Sí, senyor.

CONSELLER 2. De seguida, senyor.

Els CONSELLERS fan una reverència a ACMAT i se'n van corrents pel lateral dret.

ACMAT. *(Amb ràbia.)* Un túnel per davall de l'aigua... Molt enginyós, Marco, molt enginyós. *(Se'n va per*

on han eixit MARCO i el KHAN.)

SEQÜÈNCIA 10

Pel fons d'escena s'obre una gran porta i apareixen MARCO i el KHAN. Pels laterals apareixen uns SERVIDORS amb bols plens de menjar i n'ofereixen a MARCO i al KHAN.

KHAN. *(A un SERVIDOR.)* Aviseu la meua filla.

SERVIDOR 3. Sí, senyor.

KHAN. Què, t'agrada el nostre menjar, Marco?

MARCO. *(Traient un espagueti llarguíssim amb un palet.)* No l'havia tastat mai. Com es diu?

ACMAT. *(Entrant.)* Nosaltres en diem mien tiao.

MARCO. *(Amb recel sobre ACMAT.)* Estic segur que els agradarà molt, als meus compatriotes. Puc endur-me'n una mostra, Kubkai Khan?

KHAN. Pots fer el que vulgues, Marco, però crec que els teus compatriotes hauran d'esperar, vull que et quedes amb mi i que sigues el meu conseller personal.

MARCO. Però, senyor...

ACMAT. Enhorabona de nou, Marco Polo.

MARCO. *(Fent una reverència.)* Procuraré ser-vos fidel, Gran Khan.

Sona un gong que anuncia la filla del KHAN.

KHAN. Ah, ací arriba.

Entren dues SERVIDORES que porten un pal·li en l'interior del qual, oculta, està instal·lada la filla del KHAN. Al costat del pal·li se situa la seua CAMBRERA.

KHAN. Bé, Marco, ací tens la meua filla.

La CAMBRERA somriu amb intenció, com si volguera seduir MARCO.

MARCO. *(Amb aprensió.)* És.. és..., no sé com dir-ho, molt... molt atractiva.

KHAN. *(Estranyat.)* Qui?

MARCO. La vostra filla.

KHAN. Però si no la coneixes encara. *(Fa un senyal a un SERVIDOR perquè descobreisca el pal·li.)*

MARCO. *(Incòmode.)* Jo pensava... que...

Els SERVIDORS descobreixen el pal·li i apareix IANG-LI-PAN NYAM NYAM. MARCO es queda bocabadat per la seua

bellesa. La princesa mostra també una forta atracció per MARCO.

KHAN. Ací tens lang-li-pan nyam nyam, Marco. *(A la princesa.)* Acosta't. *(IANG-LI-PAN s'hi acosta.)* El seu nom vol dir Blanca flor del matí que naix de la rosada per primavera entre les aigües dolces del llac de Nyam Nyam *(MARCO li fa una reverència.)* Filla et presente l'intrèpid viatger venecià que es diu Marco Polo, que vol dir... Marco, què vol dir Marco Polo?

MARCO. *(Sense deixar de mirar fixament la princesa, completament extasiat.)* Vol dir Viatger de les terres de ponent que travessa muntanyes i deserts, rius i mars, però un dia naufraga i es troba la xica més bonica que han vist mai la família dels Polo *(MARCO besa la mà de IANG-LI-PAN i la princesa somriu.)*

KHAN. Un nom ben estrany, no creus Acmat?

ACMAT. Sí, és estrany.

KHAN. Però, no dius res, Marco?

MARCO. M'he quedat mut, senyor, davant de tanta bellesa.

Tots es miren amb una certa incomoditat; els SERVIDORS guarden el menjar ràpidament; la princesa retira la mà i, entre sanglots, es refugia en els braços de la seua CAMBRERA.

MARCO. *(Acostant-se a IANG-LI-PAN.)* Però, què passa? Què us he fet, lang-li-pan nyam nyam?

CAMBRERA. (*Indignada.*) Talment l'amfibi / tens els ulls, Marco Polo. / Com la granota, / lletja i viscosa / que arreu posa la pota. (*Se'n van.*)

MARCO. Eh! Però què passa?, què és això?

ACMAT. (*Irònic.*) És una estrofa clàssica de cinc versos. (*Comptant síl·labes amb els dits d'una mà i amb intenció de ferir MARCO POLO.*) Tal-ment-l'am-fi-bi / tens-els-ulls-Mar-co-Po-lo/ Com-la-gra-no-ta/ lle-tjai-vis-co-sa/ quea-rreu-po-sa-la-po-ta. No sabia que la cambrera de Iang-li-pan nyam nyam fóra aficionada a la poesia. (*MARCO encaixa la ironia d'ACMAT i busca una explicació en el KHAN.*)

MARCO. Què li passa a Iang-li-pan nyam nyam? Per què no parla?

KHAN. Sí, és la meua desgràcia, Marco, la meua filla va perdre la veu quan va morir la seua mare. Ella la va veure caure per... (*Assenyala amb la mà a una certa altura.*) Ah! Des d'aleshores he prohibit que es diga la paraula muda en la Cort.

MARCO. No sabeu com ho lamente Gran Khan Kublai.

KHAN. Tu no en sabies res, Marco. Ah! Ho hem intentat tot: remeis casolans, els metges de la Cort, metges de tot la Xina, metges de Cipango, d'Armènia, de l'Índia...

MARCO. I què han dit?

ACMAT. És improbable que la princesa lang-li-pan nyam nyam recupere mai la veu. Només una forta impressió com la que va patir en veure caure la seua mare la podria curar.

KHAN. Això també ho hem intentat, hem fet caure els condemnats davant seu des d'una altura de cent metres i només hem aconseguit fer-la plorar. És tan sensible, pobra.

MARCO. Ai, quina llàstima no tenir a mà la flor de l'arbre solitari!

KHAN. Què?

MARCO. No, és una llegenda índia que diu que qui pren el nèctar de la flor de l'arbre solitari pot recuperar la facultat de parlar.

ACMAT. (*Amb ironia.*) Ah, una llegenda.

KHAN. Donaria tot el meu tresor per posseir eixa flor i poder curar així lang-li-pan nyam nyam.

MARCO. I jo, si sabera del cert que existia, faria l'impossible per aconseguir-la.

KHAN. Ah, Marco, gràcies, que feliç que em fa sentir-te.

ACMAT. Bravo, Marco Polo, bravo, ets molt intel·ligent

KHAN. Què vols dir, Acmat?

ACMAT. (*Al KHAN.*) Ha volgut impressionar-nos amb un conte per presumir de la seua valentia davant vostre sabent que tot això de la flor era una invenció. (*A MARCO.*) Perquè no fa falta buscar una flor que no existeix, veritat?

MARCO. Ets pitjor que una serp, Acmat, això és mentida.

ACMAT. Aleshores, series capaç de buscar eixa flor?

MARCO. Seria capaç de fer qualsevol cosa per lang-li-pan nyam nyam.

KHAN. Oh, Marco, t'estaria tan agraït.

ACMAT. En eixe cas, potser Marco hauria de conèixer el castic si fracassa en la seua missió.

MARCO. Un castic? De què parla?

KHAN. Oh... Bé..., eh... Hum... com t'ho diria...

ACMAT. El Khan estava tan fart dels remeis i potingues estranys que li proposaven els metges i que feien patir la pobra princesa que va dictaminar que aquells que no aconseguiren curar-la perdrien... el cap.

KHAN. Bé, però això podem revisar-ho, podem fer una nova llei...

ACMAT. La vostra llei és implacable per a tots, en això se sustenta el vostre poder, Gran Khan, no ho oblideu.

MARCO. (*Desafiant a ACMAT.*) No patiu, Gran Khan, val la pena patir un risc tan xicotet com perdre el cap si això cura la vostra filla.

KHAN. (*Abraçant MARCO.*) Oh, Marco, si ho aconsegueixes, t'estaré sempre agraït. Et faré governador de

totes les terres del sud, el meu virrei.

MARCO. Em sentiré prou pagat si Iang-li-pan nyam nyam torna a parlar. I ara, si em perdoneu, prepararé el meu viatge. *(Se'n va.)*

KHAN. Faria un bon virrei Marco Polo, no creus Acmat?

ACMAT. Em tem que no el tornarem a veure mai més, Gran Khan Kublai.

El KHAN mira ACMAT entre temorenc i indignat. ACMAT li fa una reverència. Fosc.

SEQÜÈNCIA 11

La princesa IANG-LI-PAN està asseguda en un banc del jardí. La seua CAMBRERA li pentina els cabells.

CAMBRERA. Ho he sentit dir als criats, Iang-li-pan nyam nyam, Marco coneix un remei que us farà recobrar la veu.

La princesa es gira cap a la seua CAMBRERA i li indica el cel.

CAMBRERA. Oh, no sé quantes voltes es pondrà el sol, ni quants dies passaran, només sé que és un viatge llarg. Teniu paciència.

MARCO. (*Entrant.*) Princesa (*IANG-LI-PAN es gira cap a MARCO, feliç de retrobar-lo.*), he vingut a dir-vos adéu. (*La princesa li allarga els braços. MARCO s'hi acosta.*) Lamente el que us he dit adés, jo no sabia... (*IANG-LI-PAN busca la mirada de la CAMBRERA i nega repetidament amb el cap.*)

CAMBRERA. No patesques, Marco, la princesa diu que està tot oblidat.

MARCO. Iang-li-pan, hi ha una llegenda índia que parla d'una flor que cura la mudesa. Jo..., eh... Jo vull partir a buscar-la per a vós, però... (*La princesa somriu, agafa les mans de MARCO i se les col·loca sobre el pit.*)

CAMBRERA. Diu que t'està molt agraïda pel que faràs per ella i et desitja sort en el teu viatge. Tardaràs molt?

MARCO. He d'anar a l'Índia, al temple de Vac, el déu de la paraula. Només el gran monjo del temple de Vac sap exactament on creix la flor.

La princesa fa un senyal a la CAMBRERA perquè se'n vaja.

CAMBRERA. Però, princesa, no puc deixar-vos sola.

La princesa insisteix.

CAMBRERA. Molt bé, vaig... vaig... vaig a... a... aaa... Ara torne (*Comença a anar-se'n. A MARCO.*) Continue pensant que ets massa prim i que tens els ulls de granota, Marco, però t'agraesc el que vols fer per la princesa.

MARCO. Iang-li-pan, podeu estar segura que si la flor existeix us la portaré, però... però ignora si podrà curar la vostra mudesa. (*Com justificant-se.*) Es tracta d'una llegenda.

La princesa somriu, posa un dit en els llavis de MARCO i el fa callar. Tot seguit es trau una caixeta de nacre i li la dóna.

MARCO li besa les mans, però la princesa l'atrau cap a ella i li fa un bes als llavis.

MARCO. *(Exultant.)* Us promet... Et promet Iang-li-pan nyam nyam que, siga com siga, tornaré amb la flor de l'arbre solitari. *(MARCO fa una reverència, agafa les mans de IANG-LI-PAN sense soltar-les, comença a cantar.)*

Ni el sol ni el vent ni la pluja cendrosa
ni el tro ni el llamp ni la por del fracàs.
Per tu Nyam nyam, que ets la meua estimada,
pel cel, pel mar, el remei buscaré.

La flor que creix a l'arbre solitari,
i fa parlar els qui perden la veu,
allà ben lluny, a les terres de l'Índia
espera ja que la culla per tu.

Apareixen tres SERVIDORS que, durant l'estrofa següent, col·loquen a MARCO objectes útils per al seu viatge com ara un capell, un farcellet o una carabassa amb aigua. La princesa, en segon terme, segueix emocionada la declaració de MARCO.

L'amor que sent per la meua princesa
Nyam nyam li-pan, Iang-li-pan nyam nyam nyam,
és per a mi de la vida,
record fidel que em farà retornar.

MARCO se'n va, la princesa li fa adéu amb la mà i els tres SERVIDORS, sense que s'interrompa la música i fent-li també adéu amb la mà, canten l'estrofa següent.

L'amor que sent per la seua princesa
Nyam nyam li-pan, Iang-li-pan nyam nyam nyam,
és per a ell l'elixir de la vida,
record fidel que el farà retornar.

Els SERVIDORS i la princesa es retiren.

SEQÜÈNCIA 12

Apareixen ACMAT i dos ESBIRROS seus, que han observat el comiat de MARCO.

ACMAT. No és convenient que l'estranger triomfe.

ESBIRRO 1. Creus que existeix la flor eixa de què parla?

ACMAT. No, no ho crec, però no em puc arriscar. A més, el Khan és dèbil, i estic segur que si Marco Polo torna sense la flor, el perdonarà i el farà governador de les terres del sud. O, qui sap?, si la princesa i l'estranger s'estimen, el podria fer el seu hereu. I això no convé gens als meus plans.

ESBIRRO 1. Què penses fer?

ACMAT. És necessari que la princesa continue muda i soltera. (*Malèvol.*) El Khan podria morir i, en eixes circumstàncies, Iang-li-pan nyam nyam no podria fer-se càrrec de l'imperi. Hi hauria guerra civil per tot arreu i, només un home amb experiència de govern...

ESBIRRO 1. Com ara tu mateix...

ACMAT. Podria prendre el poder.

ESBIRRO 1. I jo, què n'obtindria en canvi?

ACMAT. Governador de les províncies del sud, et sembla bé?

ESBIRRO 1. Em sembla molt bé. Dis-me només què he de fer?

ACMAT. És convenient que Marco Polo desaparega, m'entens?

ESBIRRO 1. Perfectament.

L'ESBIRRO 2 fa un senyal com si es tallara el coll i riu com un babau.

ACMAT. No sé com pots aguantar aquest idiota, algun dia ens portarà problemes.

ESBIRRO 1. No patesques, precisament per això m'obeeix sense piular, perquè és idiota.

ACMAT i l'ESBIRRO 1 riuen. L'ESBIRRO 2 els mira intrigat i, sense saber per què, riu també.

SEQÜÈNCIA 13

MARCO camina per damunt de la gran muralla xinesa i cantusseja mentre consulta un mapa. Pel camí s'acosten els dos ESBIRROS disfressats.

MARCO. Ni el sol ni el vent ni la pluja cendrosa
ni el tro ni el llamp ni la por del fracàs.
Per tu Nyam nyam, que ets la meua estimada,
pel cel, pel mar, el remei buscaré.

Eh! Perdonen, em poden indicar... *(Els ESBIRROS passen de llarg.)* Eh!, per favor.

ESBIRRO 1. Parles amb nosaltres, estranger?

MARCO. Sí, busque el camí que va a l'Índia.

ESBIRRO 1. A l'Índia?

MARCO. Sí, m'han dit que he de seguir la ruta que passa per Mien, però no sé com anar fins allí.

ESBIRRO 1. El territori de Mien està en guerra ara, no et deixaran passar. És millor que travesses el gran desert de Lop i que entres pel Tibet.

MARCO. Pel Tibet? I quin camí he de seguir?

ESBIRRO 1. Segueix la via imperial tot recte, sempre en direcció a les grans muntanyes tibetanes, a través de Katmandú, i així arribaràs a la plana del riu Ganges, a l'Índia.

MARCO. Gràcies, bon home, així ho faré. *(MARCO continua el camí a través de la muralla.)*

ESBIRRO 1. Que tingues sort, viatger. *(Silenci.)* La necessitaràs.

ESBIRRO 2. Per què li has mostrat el camí més llarg?

ESBIRRO 1. Això ens donarà temps per a preparar el nostre pla.

ESBIRRO 2. *(Descobrint-se.)* I per què no el matem ara?

ESBIRRO 1. Hem d'esperar que isca de la Xina, són ordres d'Acmat.

ESBIRRO 2. I després?

ESBIRRO 1. Després... *(Fa un senyal com si es tallara el coll. ESBIRRO 2 riu com un babau.)*

SEQÜÈNCIA 14

MARCO POLO camina desorientat, perdut davall d'un immens cel estrellat.

MARCO. A quina mala hora em vaig embarcar en tot açò. Sempre parle més del compte. *(Irònic.)* No, no patiu, gran Khan, jo us portaré la flor de l'arbre solitari. *(Pausa.)* Una figa de pala, això és el que portaré si no m'espavile. *(Mirant les estrelles.)* A veure, això és l'estrella polar..., i això és l'óssa major. Per tant, si aquella d'allà és Cassiopea i l'altra és Orió, això vol dir... que no tinc ni idea d'on estic. Estic perdut, sol, desemparat. *(Se sent el bramul ensordidor d'un elefant.)* Oh, Déu meu, què és això? *(Balbucejant.)* Qui és? Mostreu les vostres cares, covards. *(Branda el pal que subjecta el farcellet.)* No em feu cap por, estic armat. *(Es torna a sentir el bramul de l'elefant. MARCO llança el pal i es tira a terra de bocaterrosa. Apareix un elefant amb un vell al damunt que és a punt de xafar MARCO POLO.)*

VELL GURU. Eh, què fas? Què vols, que t'esclafe com un ou? Vinga, aparta't.

MARCO. Eh?

VELL GURU. Pel gran Buda! Aparta't, tros de soca.

MARCO. *(Apartant-se de la trajectòria de l'elefant.)* No l'havia vist, disculpe. És que m'he perdut.

VELL GURU. Tots estem una miqueta perduts, en aquest món, des del més poderós brahman fins a la mona més ridícula.

MARCO. Què?

VELL GURU. És un proverbi hindú.

MARCO. Això vol dir que he arribat a l'Índia.

VELL GURU. Jo diria que sí, encara que en realitat no podem estar segurs mai que el riu que vegem avui serà el mateix que el que veurem demà.

MARCO. Com?

VELL GURU. No res, es tracta d'un altre proverbi hindú.

MARCO. Ah, ja.

VELL GURU. On vas?

MARCO. Busque el temple dels monjos de Vac.

VELL GURU. El temple de Vac? I què busques allí?

MARCO. He d'aconseguir la flor de l'arbre solitari, que té el poder de fer parlar, però dubte que la trobe mai, deu ser una llegenda.

VELL GURU. Diu un proverbi hindú que les coses que ens pareixen dubtoses a voltes són improbables i a vegades... impossibles.

MARCO. Home, moltes gràcies.

VELL GURU. Au, vinga, no et desanimes, hi ha un altre proverbi que diu que quan una situació és desesperada, encara ho podria ser més. Jo vaig al temple de Vac, si vols acompanyar-me?

MARCO. Gràcies, em farà un gran favor si m'hi porta.

VELL GURU. En eixe cas, puja, vinga.

MARCO puja a l'elefant, que segueix lentament el camí alhora que apareixen les primeres llums diürnes.

VELL GURU. *(Molt solemne.)* Passe el que passe i vages per on vages, mantín-te sempre alerta i despert.

MARCO. Què és això, un altre proverbi hindú?

VELL GURU. No, és un consell perquè no caigues de l'elefant, tararot.

SEQÜÈNCIA 15

Lentament es fa de dia. A l'escalinata del pati exterior del temple de Vac hi ha diversos fidels que fan les seues oracions entre els quals hi ha els ESBIRROS disfressats. La porta del temple és custodiada per un GUÀRDIA.

VELL GURU. Ja hem arribat. Ací tens el temple de Vac.

MARCO. Gràcies, no sé com hauria arribat sense la seua ajuda.

VELL GURU. Oh, caminant, supose que caminant. Bé, jo me n'he d'anar, amic...?

MARCO. Marco Polo.

VELL GURU. Amic Marco Polo. Confie que trobes allò que busques.

MARCO li dóna la mà, però el VELL GURU li fa una reverència i se'n va. MARCO POLO, desconcertat pel caràcter del vell, observa com s'allunya i, tot seguit, es dirigeix a la porta del temple.

GUÀRDIA. *(Barrant-li el pas.)* On vas?

MARCO. Vull entrar al temple de Vac.

GUÀRDIA. Aquest és un recinte sagrat i no pot entrar ningú a qui no haja elegit el déu Shiva.

MARCO. Però jo he de parlar amb el gran monjo. *(El GUÀRDIA trau un punyal i li'l posa a MARCO en la gola.)* Encara que, ben mirat, no és tan important, puc esperar.

MARCO s'aparta de la porta i s'asseu a prop dels fidels, dos dels quals se li acosten.

RAVI. No et desanimes, estranger, nosaltres també venim a consultar el gran monjo de Vac. Tard o d'hora ens triarà Shiva i ens deixaran passar, eh, Shastri? Sempre ho fa.

SHASTRI. Sí, de fet, fa poc Shiva va triar una dona. Què deu fer, Ravi, de l'última eixida del deu Shiva?

RAVI. *(Calculant-ho.)* Poc més poc menys, sis... o set mesos.

MARCO. Què!?

SHASTRI. *(Agafant MARCO i situant-se frec a frec del seu cos.)* Però què dius? Bah, no li faces cas, Ravi és un inútil per a calcular el temps. Vejam, que jo recorde, no fa ni... tres anys que deixaren passar un home que no podia parlar.

MARCO. Com!?

SHASTRI. Sí, veritat?, no t'ho pots creure que siga tan ràpid, eh?

MARCO. Però jo no puc esperar tant.

SHASTRI. Oh, què és la vida si no?

RAVI. Una curta espera entre una reencarnació i la següent.

SHASTRI. M'has llevat el proverbi de la boca, Ravi.

RAVI. Ho lamente, Shastri.

MARCO fa un gest de desesperació i s'alça amb la intenció de parlar amb el GUÀRDIA. Els fidels continuen les seues oracions.

ESBIRRO 1. Eh, estranger.

MARCO. Parles amb mi?

ESBIRRO 1. No els faces cas, han perdut l'enteniment. Vine, jo sé la manera d'accedir al temple de Vac.

MARCO. Ajuda'm i et donaré una moneda de plata.

ESBIRRO 1. Oh, no volem els teus diners, nosaltres som seguidors del déu Vixnu i la nostra religió ens obliga a ser hospitalaris. *(A ESBIRRO 2.)* No és això? *(ESBIRRO 2 riu com un babau i es passa la mà pel coll, com si se'l tallarà. MARCO mira l'ESBIRRO 1 interrogativament.)* Ah, no li faces cas, està boig. De fet, l'he portat al riu Ganges perquè es cure. Vinga, asseu-te. *(MARCO somriu a l'ESBIRRO 2, que torna a passar-se la mà pel coll i a riure com un babau.)* Pren i en acabant et contaré com pots entrar al temple. *(Li dóna una garrafeta de vi, però l'agafa l'ESBIRRO 2 amb la intenció de beure.)*
Tu no, idiota.

MARCO. No, no, per mi que bega, jo ho faré després.

ESBIRRO 1. *(Justificant-se.)* És que ell ha de purificar-se abans d'entrar al riu sagrat i no pot prendre res.

MARCO. *(Agafant la garrafeta i bevent.)* En eixe cas. *(Tot seguit sona una música estrident i MARCO expulsa tot el líquid que ha begut.)* Què és això?

ESBIRRO 1. Oh, beu, beu, amic meu, no és bo tirar el vi.

MARCO. *(Deixant la garrafeta.)* Espera un moment.

Tot seguit apareix una figura amb quatre braços, una representació del déu SHIVA, i efectua una dansa. Els fidels s'inclinen davant seu en actitud submissa. Finalment, SHIVA s'acosta a MARCO, el toca amb un dels seus braços i desapareix a l'interior del temple.

GUÀRDIA. Eh, tu, estranger, el déu Shiva t'ha elegit, pots entrar.

MARCO. És a mi?

GUÀRDIA. Vinga, ràpid.

MARCO. *(A l'ESBIRRO 1.)* Adéu, amic, ja no necessite la teua ajuda *(MARCO entra al temple.)*

ESBIRRO 1. Adéu, Marco Polo, que tingues molta sort. *(Silenci. Traient-se la disfressa.)* La pròxima volta no en tindràs tanta. *(A l'ESBIRRO 2.)* Vinga, anem-nos-en. *(Se'n van.)*

SHISTRA. Mira, Ravi, el que li he furat. *(Mostrant la caixeta.)* Una caixeta de nacre.

RAVI. *(Examinant la caixeta.)* Tens més mans que el déu Shiva, ni jo mateix he vist com li l'has robat.

SHISTRA. Eh, mira, s'han deixat el vi.

RAVI. *(Arrabassant-li la garrafeta; beu un glop llarg.)* Això ens alleugerirà l'espera fins que trobem un altre ingenu.

SHISTRA. *(Recuperant la garrafeta.)* Eh, no te l'acabes tot.

RAVI. Ah, que bo que està!

SHISTRA. Ah, açò és el paradís!

RAVI i SHISTRA, l'un assegut al costat de l'altre, miren endavant amb els ulls oberts com plats, a continuació es miren fixament després d'un gemec d'angoixa, cauen d'esquena.

SEQÜÈNCIA 16

Interior del temple de Vac. El VELL GURU està d'esquena, inclinat sobre la figura de SHIVA. Entra MARCO.

MARCO. (*Vacil·lant.*) Gran monjo del temple de Vac... eh, jo... He vingut a...

VELL GURU. (*Alçant-se.*) Passa, Marco Polo, t'estava esperant.

MARCO. (*Sorprès i indignat.*) Però com... Era vostè?

VELL GURU. Sí, jo sóc el gran monjo de Vac.

MARCO. Però, aleshores, per què no m'ho va dir?

VELL GURU. Tu no m'ho vas preguntar directament. A més, jo no et podia dir on creix la flor de l'arbre solitari sense assegurar-me de les teues intencions. Ara et conec bé i sé que utilitzaràs la flor per a una bona causa.

MARCO. I què hauria passat si el déu Shiva no m'haguera triat?; podria haver estat mesos esperant.

VELL GURU. Qui t'ha dit això?

MARCO. Shistra i Ravi, dos fidels que m'he trobat allà fora.

VELL GURU. Per la glòria de Vac, Marco, Shistra i Ravi són dos lladres que es dediquen a robar els pelegrins, no els has de fer cas. A més, com diu un vell proverbi hindú, les coses que han de passar passen, i les que no, també, o creus que Shiva et va triar per casualitat?

MARCO. No, ja veig que no.

VELL GURU. Bé, vols que t'indique on és la flor sí o no?

MARCO. Però, com, no la tenen al temple?

VELL GURU. No, es troba a Pèrsia.

MARCO. A Pèrsia?

VELL GURU. Sí, en realitat, el desert de l'arbre solitari és a Pèrsia, prop de la ciutat de Cobinan.

MARCO. Cobinan?

VELL GURU. Segueix el riu Ganges en la mateixa direcció que el sol es pon, sempre cap a l'oest, fins que trobes l'antiga via del rei Cambises. Aleshores travessa les terres de Gedrosia i Carmània, per Curmós i Camadi, prop d'allí trobaràs la ciutat de Cobinan.

MARCO. I la flor, on és la flor?

VELL GURU. Des d'allí, a dues hores de camí cap a l'est, enmig del desert, a les falces de la muntanya blanca, es troba l'arbre solitari. Busca la flor que cura la mudesa als seus peus.

GUÀRDIA. (*Entrant.*) Senyor!

VELL GURU. Què passa?

GUÀRDIA. Hem trobat els cossos de Shistra i Ravi estesos davant del temple.

VELL GURU. Morts?

GUÀRDIA. Sí. Shistra tenia aquesta caixeta de nacre en l'interior del seu vestit.

MARCO. La caixeta de Iang-li-pan!

VELL GURU. *(A MARCO.)* És teua?

MARCO. *(Agafant-la.)* És un regal.

GUÀRDIA. També hi havia aquesta garrafeta de vi. Està enverinada.

MARCO. Oh, déu meu, vaig estar a punt de beure'n un glop.

VELL GURU. Potser estava destinada a tu.

MARCO. A mi?

VELL GURU. No tens cap enemic?

MARCO. Jo? Per què? Me la van donar uns fidels que vaig trobar a la porta del temple... Eh, un moment, ara que me'n recorde... Un em va cridar pel meu nom quan els vaig dir adéu.

VELL GURU. Et coneixia, per tant.

MARCO. Sí.

VELL GURU. Hi ha algú a qui interessa que no trobes la flor?

MARCO. És possible que Acmat, el conseller del Gran Khan... Però no, ell és a la Xina.

VELL GURU. La mà dels poderosos és llarga, Marco, hauràs d'estar alerta.

MARCO. Sí, però he d'aconseguir eixa flor com siga.

VELL GURU. En eixe cas, tin. *(Li dona unes pólvores, que diposita a l'interior de la caixeta de nacre.)*

MARCO. Què és això?

VELL GURU. Pólvores màgiques, et faran desaparèixer, si et trobes en perill.

MARCO. Què vol dir que em faran desaparèixer?

VELL GURU. Ai, això, veuràs eixir com una mena de fumet i, pum!, hauràs desaparegut.

MARCO. Ja! I on apareixeré? *(El VELL GURU arronsa les espatlles mostrant la seua ignorància sobre això.)* En eixe cas, només l'utilitzaré en un cas d'extrema necessitat.

VELL GURU. De tota manera, com diu un proverbi hindú, si et pica una cama i en comptes de rascar-te el teu cos cau avall per un barranc, ja no cal que patesques per la picor.

MARCO. *(Amb ironia.)* No sap com li agraeisc els seus consells, gran monjo de Vac.

VELL GURU. Que tingues molta sort, Marco Polo.

Tots dos se saluden amb una lleu inclinació. Fosc.

SEQÜÈNCIA 17

MARCO, completament exhaust, camina sota un cel estrellat.

MARCO. És inútil seguir, no m'hi veig gens. No ho entenc, fa dos mesos que camine i ja hauria d'haver arribat. *(S'asseu, es trau les sabates i es frega els peus.)* Ah, no puc més. Punyeta, he seguit totes les indicacions del gran monjo de Vac, no entenc què pot haver passat. He travessat la Gedròsia i la Carmània, les ciutats de Cumrós i Camadi... Hauria d'haver arribat de sobres a Cobinan. *(S'estira.)* Oh, ja n'hi ha prou, no faig una passa més encara que em pelen. *(Es gita i s'adorm.)*

SEQÜÈNCIA 18

MARCO ha arribat, sense adonar-se'n, a les portes de Cobinan. En apuntar el dia, una pila de VENEDORS munta el mercat de la ciutat, amb parades reblertes d'objectes diversos. Els VENEDORS exhibeixen la seua mercaderia enmig d'un quirigall exorbitant.

VENEDOR 2. (*Brandant una campana.*) Veïns de Cobinan, acudiu i compreu.

MARCO es desperta, sorprès de trobar-se enmig d'un mercat.

VENEDOR 1. Les millors teles de Pèrsia.

VENEDOR 6. Espècies de l'Índia.

VENEDOR 4. Pedres precioses.

VENEDOR 1. (*A MARCO.*) Eh, senyor, tinc les millors teles de Pèrsia, sedes teixides amb fil d'or, brodats, vestits de cotó, de moaré, de lli.

VENEDOR 2. (*A MARCO.*) Compre els dàtils de Soncara, dolços com la mel de romaní.

VENEDOR 3. (*A MARCO.*) Venc els espills d'acer dels artesans de Sapurgan, ventalls de marqueteria.

MARCO s'alça, tracta de parlar amb un dels VENEDORS per preguntar-li on es troba, però és contínuament interromput per la resta de VENEDORS.

VENEDOR 4. Robins rojos com el foc, senyor, anells de lapislàtzuli.

MARCO indica per gestos que no li interessa la mercaderia.

VENEDOR 5. Eh, ací, admire l'autèntica porcellana de la Xina.

VENEDOR 6. Totes les espècies: gingebre, almesc, canyella en pols.

MARCO. No, no m'interessa.

VENEDOR 7. (*Exhibint la VENEDORA 8. A MARCO.*) Venc la meua dona, molt barata, per quatre monedes d'or. Cuina, renta la roba i treballa la terra. Només per quatre monedes d'or, senyor, o en canvi d'un cavall.

MARCO. No, de veres...

VENEDORA 8. (*Exhibint et VENEDOR 7. A MARCO.*) Venc el meu home: regalat. Li pagaré una moneda de plata si se l'emporta. És més gos que un pont, beu com un cosac i canta desafinat a la taverna de Mongu. Li pagaré una moneda de plata, senyor.

MARCO, atabalat, indica per gestos que no li interessa. Els VENEDORS l'envolten i es mostren encara més insistents.

VENEDOR 1. Estores de palla i espart.

VENEDOR 3. Cofres de ferro repussats de coure.

VENEDOR 4. Maragdes, penjolls d'aiguamarina.

MARCO. No. No. No.

VENEDOR 5. Cassoles de terrissa i de metall, senyor.

VENEDOR 7. Ací té la meua dona, per quatre monedes.

VENEDORA 8. Li venc el meu home, el drogo més gran de Pèrsia.

VENEDOR 6. Encens, clau d'espècia, càmfora, àloe de Socotra.

VENEDOR 2. Sucoses llimes de Turcomania, pomes del Kurdistan.

MARCO. (*Fora de si.*) No. No. No. He dit que no vull comprar res. (*Tots els VENEDORS callen i el miren en silenci.*) Només vull saber on estic, si he arribat a la ciutat de Cobinan?

Pausa.

VENEDOR 1. (*Amb intriga.*) Cobinan?

MARCO. Sí, Cobinan.

VENEDOR 3. Li interessa Cobinan?

VENEDOR 5. Puc vendre-li la ciutat per només deu monedes d'or.

MARCO. Què?

VENEDOR 2. Jo li veng la muralla.

VENEDOR 4. Jo, les tavernes i el palau.

MARCO. Però jo no vull comprar la ciutat, només vull saber...

VENEDOR 5. D'acord, sis monedes...

VENEDOR 7. Li veng el mercat de Cobinan.

VENEDOR 5. Només per sis monedes d'or.

Els VENEDORS maregen cada vegada més MARCO, el qual amaga el cap entre les mans i cau de genolls. Tot seguit s'escolta un redoblament de tambor. A la porta d'una tenda hi ha un individu vestit amb una gel·laba, un turbant i un vel que li cobreix una part del rostre. Es tracta d'un dels ESBIRROS que persegueix MARCO per matar-lo.

ESBIRRO 2. Ciutadans de Cobinan, admireu la màgia i el poder del faquir Firdusi. Aquell que s'atrevesca a posar-se a les seues mans coneixerà el secret de la flor de l'arbre solitari.

En sentir la proclama, MARCO s'incorpora i s'acosta a l'ESBIRRO.

MARCO. De què parles?

ESBIRRO 2. Vols conèixer el secret de la flor de l'arbre solitari?

MARCO. Què he de fer?

L'ESBIRRO mira MARCO de fit a fit, riu com un babau i obre la tenda, que es desplega completament i deixa veure el seu interior, on hi ha un altre individu, l'ESBIRRO 1, vestit també amb una gel·laba, un turbant i un vel. Al seu costat hi ha una cistella de grans dimensions descoberta i una pila d'espases. L'ESBIRRO 1 fa un senyal a MARCO perquè s'aproxime. Els VENEDORS s'acomoden per veure la sessió del faquir.

MARCO. On és la flor?

ESBIRRO 1. No tingues tanta pressa.

ESBIRRO 2. Primer has de fer el que ell et mane. *(Riu com un babau. MARCO el mira com si li recordara alguna cosa.)*

ESBIRRO 1. *(Assenyalant la panera.)* Vinga, entra dins de la cistella. *(MARCO dubta un instant. L'ESBIRRO 1 somriu.)* Si vols conèixer el secret de l'arbre solitari has de superar la prova del valor.

MARCO. Però...

ESBIRRO 1. Tens por? Pensava que estaries disposat a arriscar-te, però potser no és tan important el motiu que t'ha guiat fins aquí.

MARCO el mira fixament, desafiador, i entra per fi dins de la cistella. L'ESBIRRO 2 comença a tancar la panera, però deixa obert un badall, el mínim perquè l'ESBIRRO 1 pugui parlar amb MARCO.

ESBIRRO 1. *(Traient-se el vel.)* Em recordes, Marco Polo? Ara no tindràs tanta sort.

L'ESBIRRO 2 acaba de tancar la cistella.

MARCO. *(Movent la panera.)* Eh, deixeu-me eixir d'ací, assassins!

ESBIRRO 1. *(Als VENEDORS.)* Ciutadans de Cobinan. *(Agafant una espasa que li dona l'ESBIRRO 2.)* Contempleu el prodigi. *(Col·loca l'espasa al costat de la panera.)* Heu vist entrar un home ací dins, completament sa. D'ací a poc temps el veureu eixir... ple de forats. *(Riu i clava l'espasa de part a part de la cistella. Els VENEDORS prorrompen en exclamacions d'espant mentre els ESBIRROS, sense parar de riure, repeteixen l'operació encara cinc vegades, fins que comença a eixir fum del cistell.)*

ESBIRRO 1. Eh, què passa?

ESBIRRO 2. És fum.

ESBIRRO 1. Ja ho sé que és fum, idiota, obre la cistella.

ESBIRRO 2. És buida.

ESBIRRO 1. Què vol dir que és buida?

ESBIRRO 2. Ha desaparegut. Marco Polo ha desaparegut.

Fosc lent.

SEQÜÈNCIA 19

MARCO està encongít, com si encara estigueres dins de la panera. Darrere seu hi ha la silueta d'una muntanya blanca, i a pocs metres de MARCO es poden veure les branques resseques d'un arbre immens. Gradualment es va fent fosc.

MARCO. No, deixeu-me anar, assassins. El Khan us castigarà. Deixeu-me... *(S'adona, en moure els braços i les cames, que ja no està tancat.)* Eh, què passa? Ah, ja ho entenc, les pólvores màgiques del gran monjo funcionen. Ha, ha, ha, he desaparegut, he desaparegut, he...

Eh!, però si he desaparegut, on estic ara? On redimonis em deuen haver enviat les pólvores màgiques del gran monjo?

(Mirant cap endavant, fent visera amb la mà.) Vejam, aquella ciutat d'allà deu ser Cobinan. Què em va dir el monjo? «Camina dues hores cap a l'est des de Cobinan...» L'est, això està, si no m'equivoque *(Es gira.)*... Déu meu *(Cau de genolls.)*, l'arbre solitari. *(MARCO s'alça i, a poc a poc, s'acosta a l'arbre i l'examina. En acabant mira al seu voltant, s'ajoca i busca entre la terra, al començament amb molt de compte, però després amb precipitació i, fins i tot, una certa violència.)* On està? On està! *(S'alça amb les mans plenes de terra i clama en direcció al cel, d'esquena a l'arbre.)* No hi ha res, punyeta, no hi ha cap flor. *(Deixa caure la terra de les mans i cau de genolls.)* He viatjat durant quatre mesos per a res; tot era mentida. Oh, Iang-li-pan! *(Es desploma i cau estès a terra. Aleshores, per darrere seu sorgeix de la terra, molt a poc a poc, una flor que sembla tenir llum pròpia. MARCO incorpora el cap.)* D'on ve aquesta claror? *(Es gira i, en descobrir la flor, s'alça i s'acosta corrents.)* Déu meu, quina meravella. *(Amb molt de compte agafa la flor i la guarda dins del seu farcellet.)* Tinc la flor, tinc la flor! *(Se'n va.)*

SEQÜÈNCIA 20

En un racó del jardí IANG-LI-PAN s'engronsa asseguda en un gronxador decorat amb flors.

CAMBRERA. (*Entrant.*) No se'l veu encara, Iang-li-pan nyam nyam. (*La princesa indica el camí amb la mà.*) Acabe d'arribar. No puc estar anant i venint a tothora. (*IANG-LI-PAN li ho suplica.*) No patiu, hi ha guàrdies per tots els camins que ens avisaran si el veuen. A més, deu fer... (*Sospira. IANG-LI-PAN la commina a parlar.*) Fa ja vuit mesos que Marco Polo se'n va anar, Iang-li-pan nyam nyam... És possible que no torne. (*La princesa, afectada, nega amb el cap.*) Potser no ha trobat la flor i no s'atreveix a tornar... (*IANG-LI-PAN amaga el cap entre les mans.*) O... potser... (*IANG-LI-PAN alça el cap i mira fixament la CAMBRERA.*) Potser és mort. (*IANG-LI-PAN nega amb insistència.*) Heu d'estar preparada, Iang-li-pan.

KHAN. (*Entrant, molt enfadat.*) És un miserable, aquest home és el mateix diable.

CAMBRERA. Què us passa, senyor?

KHAN. Oh, Acmat vol... Ell pretén... Imagineu-vos que m'ha dit... Però, però... és clar que no. Ja n'hi ha prou, home, ja n'hi ha prou. I és el que jo dic, no?, el que pot ser pot ser i el que no... Ara que... que... què us sembla tot això?

IANG-LI-PAN i la CAMBRERA, que han seguit l'incoherent monòleg de l'emperador, es miren ara amb una certa perplexitat.

CAMBRERA. De què ens esteu parlant?

KHAN. Com, no us ho he dit?

CAMBRERA. No en tenim ni idea.

KHAN. Ah, no? (*IANG-LI-PAN i la CAMBRERA neguen amb el cap.*) Hum! Bé... Acmat vol... Ell pretén...

CAMBRERA. Què?

KHAN. Casar-se amb Iang-li-pan nyam nyam.

La princesa es queda bocabadada.

CAMBRERA. Però això no pot ser, Gran Khan.

KHAN. Això és el que jo li he contestat, però...

CAMBRERA. Però què?

KHAN. Ell diu que sóc vell, i que si em morira ara mateix, Iang-li-pan nyam nyam no podria governar tota

sola, que hi hauria una guerra civil.

CAMBRERA. Però la princesa té molts partidaris.

KHAN. Ja ho sé, ja ho sé. Però també sé que Acmat és molt capaç de provocar la guerra. És molt ambiciós.

IANG-LI-PAN, que ha seguit amb expectació el diàleg del seu pare i la CAMBRERA, agafa les mans d'aquesta i li expressa la seua negativa a casar-se amb ACMAT.

KHAN. Què diu?

CAMBRERA. Iang-li-pan nyam nyam no accedirà mai a casar-se amb Acmat, diu que abans...

KHAN. (*Impacient.*) Que abans què?

CAMBRERA. Que abans es mataria.

KHAN. Oh, només em faltava sentir això. Iang-li-pan nyam nyam farà el que jo li diga. (*Fa mitja volta i comença a anar-se'n. La princesa va darrere seu i es llança als seus peus.*)

KHAN. (*Agenollant-se i agafant la princesa.*) Iang-li-pan, filla meua, que no ho veus que ho faig per tu?

La princesa mira fixament l'emperador i li indica el camí amb la mà. El KHAN interroga la CAMBRERA amb la mirada.

CAMBRERA. Ella creu que Marco Polo tornarà.

KHAN. (*Alçant-se.*) Però això és impossible, Iang-li-pan, ja fa vuit mesos que se'n va anar i no en tenim cap notícia. El més probable és que...

ACMAT. (*Entra somrient i seguit pels dos ESBIRROS.*) El més probable és que Marco Polo haja mort. El vaig fer seguir pels meus fidels servidors per si el podien ajudar, però es coneix que... que ha desaparegut. (*A l'ESBIRRO 1.*) No és això?

ESBIRRO 1. Així és, senyor.

L'ESBIRRO 2 riu com un babau.

ACMAT. (*Alçant la princesa de terra.*) No patesques, Iang-li-pan, prompte seràs la meua esposa i jo et protegiré.

La princesa llança una escopinada a la cara d'ACMAT i es refugia en els braços de la seua CAMBRERA.

KHAN. Iang-li-pan!

ACMAT. No passa res, Kublai Khan, no passa res. Ja s'hi acostumarà.

Se senten crits que provenen de l'interior del palau.

SERVIDOR 2. (*Entrant.*) Gran Khan, Gran Khan.

KHAN. Què passa?

SERVIDOR 2. És Marco Polo!

La princesa i la CAMBRERA es mostren entusiasmades.

KHAN. Per quin camí arriba? Pel nord? Pel sud?

ACMAT. (*Agafant-lo del braç.*) Per l'est? Per l'oest?

SERVIDOR 2. (*Assenyalant amb el braç cap amunt.*) No, del cel.

ACMAT. Què dius, idiota?

SERVIDOR 2. Sí, mireu.

Tots miren en la direcció que assenjala el SERVIDOR i contempen MARCO POLO, que arriba muntat amb un estel gegant i aterra al jardí.

SEQÜÈNCIA 21

MARCO es trau les corretges que l'uneixen a l'estel i corre a abraçar IANG-LI-PAN. ACMAT i els ESBIRROS es miren sorpresos.

KHAN. Marco, estàvem preocupats per la teua tardança. Què t'ha passat? Conta'ns el teu viatge.

MARCO. *(Girant-se.)* Després, Kublai Khan, després. *(S'acosta a l'estel i agafa el seu farcell.)* Ara he de fer una cosa més important. *(Trau la flor de l'arbre solitari.)* Iang-li-pan nyam nyam, et vaig prometre que et portaria la flor i ací la tens. Ara podràs parlar.

IANG-LI-PAN agafa la flor entre les mans i se l'acosta al pit.

KHAN. *(Emocionat.)* Digues alguna cosa, Iang-li-pan?

Tots es mostren expectants. La princesa tracta de parlar, però no pot articular cap so.

CAMBRERA. Potser si li feu un bes.

La princesa mira la CAMBRERA i fa un bes a la flor, però continua sense poder parlar.

KHAN. I si li pegares un mos, Iang-li-pan nyam nyam?

La princesa fa un mos a la flor però se n'aparta bruscament.

CAMBRERA. Oh, us heu punxat?

MARCO. Es deu haver marcit durant el viatge per la calor.

ACMAT. Ja! O potser has agafat la primera planta que t'has trobat pel camí i ens vols donar gat per llebre.

MARCO. Això és mentida.

ACMAT. Vinga, acabem de seguida amb aquesta comèdia. *(A ESBIRRO 1.)* Crida el botxí. *(A ESBIRRO 2.)* Tu, agafa'l.

MARCO. Ets un miserable.

ESBIRRO 2 agafa MARCO POLO i fa que s'agenolle. Per davant d'ells baixa una tela transparent que els cobreix per complet, alhora que ix el BOTXÍ amb una destrat. IANG-LI-PAN tracta d'acostar-se a MARCO però la CAMBRERA no li ho permet. Tot seguit sona un gong i un SERVIDOR llegeix l'edecte de la condemna.

KHAN. No puc fer res per ell, Iang-li-pan, ho sent és la llei.

SERVIDOR 3. *(Llegint.)* En nom de l'emperador, gran Khan Kublai, senyor de Mien, Kuang-tung, Chekiang,

Chantung, Yinchuan, Nanking, Sian, Fu-kien, Kuei-cheu, Mangi, Caragian i Chei-nam, es condemna Marco Polo, ciutadà venecià, a la pena de mort pel delicte d'enganys i traïció.

Sona una altra vegada el gong i el BOTXÍ alça la destal per tallar el coll a MARCO POLO.

IANG-LI-PAN. *(Cridant.)* Marco Polo! No!!!

Tothom se sorprèn dels crits de la princesa.

CAMBRERA. *(Joiosa, emocionada.)* Oh, podeu parlar, Iang-li-pan.

SERVIDOR 2. Mireu, la flor té llum. *(Tothom mira la flor, que ara té com una mena de llum pròpia.)*

IANG-LI-PAN. Deixa anar Marco, pare, ell m'ha portat la flor de l'arbre solitari que m'ha curat.

ACMAT. *(Al BOTXÍ.)* Talla-li el coll d'una vegada, vinga.

KHAN. *(Al BOTXÍ.)* Alto, t'ho ordene.

La tela que cobria el cadafal puja i MARCO és alliberat i s'abraça a la princesa.

ACMAT. Feu com vulgueu, Gran Khan, però l'estranger és un mentider. La flor no ha curat la princesa. Ha estat la forta impressió que ha patit, com pronosticaren els metges.

KHAN. Iang-li-pan nyam nyam està curada, i això és el que importa.

MARCO. *(A ACMAT.)* Si per tu fóra, canalla, la princesa no hauria tingut mai la flor de l'arbre solitari. *(Al KHAN, assenyalant els ESBIROS.)* Aquests dos miserables van ser pagats per Acmat perquè em mataren i no poguera aconseguir-la.

ACMAT. *(Somrient.)* Prova-ho si pots.

MARCO. *(Traient del seu farcell la garrafeta enverinada que els ESBIROS van oferir-li a l'Índia.)* Sí, sí que ho puc provar *(MARCO mira de fit a fit els dos ESBIROS.)*

MARCO. *(A ESBIRO 2.)* Tin, beu, és vi.

ESBIRO 2. *(Temorenc.)* No en tinc ganes.

ACMAT. No entenc què vols demostrar, estranger?

KHAN. Calla, Acmat.

MARCO. *(Agafant dels cabells l'ESBIRO 2 i tirant-li el cap arrere.)* Vinga, beu, porc.

ESBIRO 2. *(Agenollant-se als peus de MARCO.)* No, per favor, tin pietat de mi, no m'obligues.

MARCO. Per què no vols beure? És vi, el mateix vi que em vau oferir a l'Índia. Vinga, beu!

ESBIRRO 2. (*Gemegant.*) No, per favor.

MARCO. Per què?

ESBIRRO 2. Està... El vi està...

MARCO. (*Cridant.*) El vi està què?

ESBIRRO 2. (*Cridant.*) Està enverinat.

MARCO. Saps quin és el castic per atemptar contra un emissari del Khan?

ESBIRRO 2. (*Al KHAN.*) No va ser culpa meua, perdó, gran senyor.

MARCO. Qui et va ordenar enverinar el vi? (*Pausa.*) Parla, si vols salvar-te.

ESBIRRO 2. (*Xiuxiuejant.*) Ell.

MARCO. (*Cridant.*) Més alt.

ESBIRRO 2. (*Cridant i assenyalant ACMAT.*) Ell, Acmat.

ACMAT. Oh, Gran Khan, fareu cas d'un idiota i d'un estranger? Us he donat suficients proves de la meua fidelitat.

KHAN. Sí, Acmat, m'has donat suficients proves perquè no em fie de tu ni un pèl. (*Als SERVIDORS.*) Agafeu-los i emporteu-vos-els. (*Els SERVIDORS s'emporten ACMAT i els dos ESBIRROS.*) Marco, amic meu, ara he d'ocupar-me d'aquests miserables, però després hem de parlar.

MARCO. (*Fent una reverència.*) Com vós vulgueu, Gran Khan.

KHAN. Tinc molts plans per a tu. Vull que sigues el meu conseller, el meu virrei. (*Besant la princesa.*) Fins ara Iang-li-pan nyam nyam.

IANG-LI-PAN. Adéu, pare. (*Pausa. A la CAMBRERA, que s'ha quedat al seu costat radiant de felicitat.*) I tu, no tens res a fer?

CAMBRERA. Què?

IANG-LI-PAN. A la cuina.

CAMBRERA. A la cuina? No, no tinc res a fer a... (*IANG-LI-PAN fa un gest d'impaciència.*) Ah, la cuina... Sí, la cuina, ja deia jo que alguna cosa havia de fer a la cuina. Encara no sé què però alguna cosa m'inventaré, no patiu. (*Comença a anar-se'n però es gira. A IANG-LI-PAN.*) La veritat, no sé com us agrada, és blanc com la calç, no té ni panxa ni budells i els seus ulls són grans com els d'una granota.

IANG-LI-PAN. Si-wuan, per favor!

CAMBRERA. A la cuina! Sí, ja ho sé (*Se'n va.*)

MARCO. La veritat és que no sé com t'agrada, sóc blanc com la calç, no tinc ni panxa ni budells, ja ho has sentit...

IANG-LI-PAN. (*Tapant-li la boca.*) Sí, ja ho sé, i els teus ulls són grans com els d'una granota. (*Cantant.*)

Però el teu amor, amic valent,
que ha conegut per mi el perill,
m'ha robat tant el pensament
que ja no sent cap més tristor.

Tan sols per tu, fidel amant,
i per la flor puc jo parlar.
Per tant és just que jo als teus ulls
només hi veja llum d'un far.

Pren-me les mans, Marco estimat,
ben a prop meu, que vull sentir
per sempre més el desitjat
i càlid freu d'un bes sincer. (*Es besen.*)

A continuació apareix un drac xinès que envolta la parella un parell de voltes fins que els cobreix totalment. Tot seguit la tela del drac cau totalment i queda només MARCO POLO amb la flor il·luminada a la mà i vestit com el vell personatge que al

començament de l'obra guardava objectes en un bagul. La llum desapareix gradualment. A poc a poc MARCO POLO s'acosta al bagul, mira la flor amb una certa nostàlgia, la besa i la diposita en l'interior. Només queda el resplendor que projecta la flor. MARCO tanca la tapa del bagul. Fosc.

PROPOSTES D'ESCENIFICACIÓ

És possible que si la lectura d'*Els viatges de Marco Polo* us ha interessat, entretingut o seduït us plantegeu ara com fer-ne la representació escènica amb els vostres amics. També és probable que la vostra mestra us haja aconsellat de llegir aquesta obra i ara s'haja entossudit a muntar-la. O potser fins i tot que el vostre pare, un aficionat al teatre d'aquells que no se'n perd cap, pretenga fer d'aquesta peça un muntatge familiar. Siga com vulga, ací teniu unes propostes d'escenificació perquè us ajuden a dur a terme la representació d'*Els viatges de Marco Polo*. No voldria que les prenguéreu com un dogma que no cal alterar, ja que no són les úniques que es podrien fer d'aquest text ni, és clar, les millors. Volen ser simplement, i aquesta és la vocació amb què naixen, una guia per a vosaltres que sempre podreu perfeccionar.

EL DECORAT

Com a consideració general, heu de tenir en compte que els decorats són tan dispars en aquesta obra que hareu de fer ús d'un sistema que proporcione al mateix temps versemblança als diferents ambients i rapidesa en els canvis. Jo us aconselle que utilitzeu telons de tela fàcils de córrer i de descórrer combinats amb alguns elements característics de cada espai col·locats en un altre pla per a crear l'efecte de profunditat. Per a construir els telons us serviran els llençols vells que hi haja per casa i que només aprofiten per fer drapets.

Hi ha quatre espais principals a *Els viatges de Marco Polo*, que corresponen als diferents països que travessa el protagonista: Venècia, Pèrsia, Índia i la Xina. Però dins d'aquests ambients genèrics hi ha escenes que requereixen tractaments individualitzats. Les enumerarem d'una en una.

Hi ha en principi l'escena en què el vell Marco rememora esdeveniments de la seua vida. En tindreu prou amb un bagul i amb una cortina de gasa darrere de la qual es representen aquests episodis. Ara bé, heu de tenir en compte que Marco, i després la nodrissa, apareixen de l'interior del bagul. En un teatre tradicional que disposa de trapes i on els actors poden desaparèixer i travessar per sota de l'escenari, això és fàcil de solucionar, però vosaltres haureu d'utilitzar segurament un altre sistema, com ara fer que una paret falsa del bagul comuniqui directament amb un lateral i que el públic no veja, per tant, com s'hi introdueix l'actor.

Ara que tractem aquesta seqüència és oportú de comentar que l'actor que fa de l'ancià Marco no pot fer alhora de Marco jove perquè tots dos coincideixen en escena, per això és convenient (*amb la finalitat que es done una identificació entre tots dos*) que els actors que interpreten aquests papers s'assemblen una miqueta i que el vell Marco vaja cobert per una caputxa.

Tornem al decorat. La seqüència pels carrers de Venècia la podeu recrear amb un teló de fons que represente la capital de l'Adriàtic i amb algun element en primer terme que recorde les peculiaritats de la ciutat dels canals. Podria ser justament això, dues plataformes de fusta que imiten els canals amb una tela blava entremig que represente l'aigua.

No cal que prepareu un decorat d'interior per a l'escena del palauet del pare. Recordeu que el text indica que la conversa té lloc a la porta del palau. Podeu aprofitar el mateix teló de fons si hi ha representades cases concentrant la llum sobre els dos personatges.

La proa del vaixell que apareix en el comiat de Marco podeu construir-la retallant una silueta de cartó sobre una plataforma petita amb rodes i fàcil d'arrossegar.

Per a la seqüència del viatge per mar us aconselle que poseu damunt de l'escenari alguns estris mariners com ara una sogà gruixuda o caixes de fusta. Un teló al fons de color blau que represente el cel

serà un bon complement escenogràfic.

La platja on arriba Marco es pot suggerir simplement dipositant un poc d'arena de platja al voltant del bagul i del cos del naufrag.

La cort del Khan ha de reflectir un ambient refinat, ple d'estores luxoses que podeu manllevar del saló de casa amb el consegüent disgust dels vostres pares. A sobre podeu col·locar coixins de seda o de teles que s'hi assemblen i un teló pintat al fons que evidencie la magnificència del palau imperial. Finalment, el tron del Khan el podeu fabricar amb un coixí enorme recobert de tela.

Per al jardí de lang-li-pan nyam nyam construïu un banquet. Us serà ben senzill a tal efecte recobrir uns caixons de fruita amb paper i pintar-los. No cal dir que un teló amb motius florals ajudarà a compondre el decorat.

La muralla xinesa que travessa Marco Polo es pot retallar en cartó i, en lloc de caminar per damunt d'ella com indica el text, us pot servir com a fons.

Hem arribat a l'Índia. No cal que per a representar aquest episodi llogueu un elefant del zoològic. N'hi haurà prou que, com en el cas de la proa del vaixell, en retalleu la silueta.

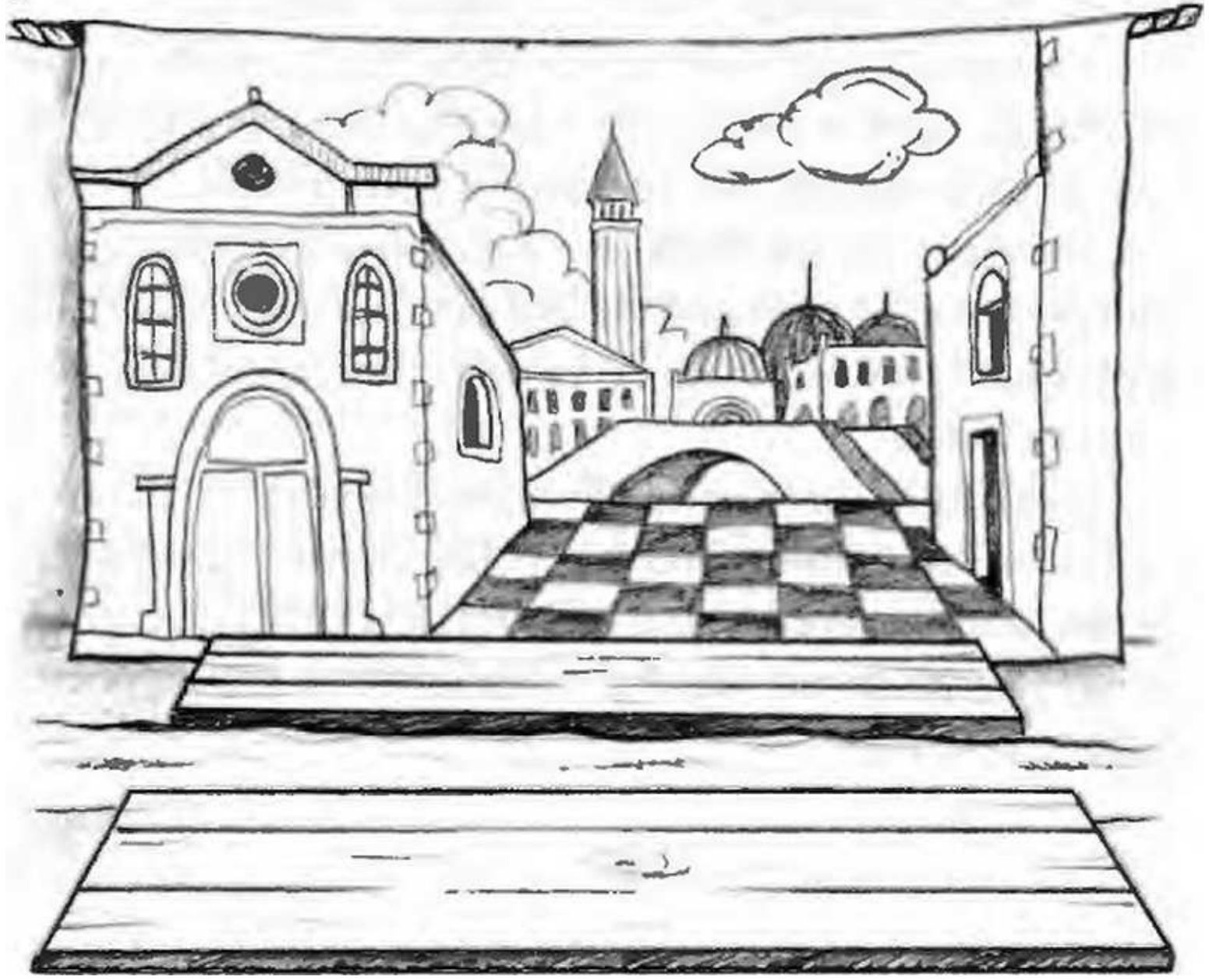
El temple de Vac, la divinitat índia de la paraula, ha de resultar un ambient recollit, sense massa ornaments, amb una representació del déu Shiva que trobareu reproduïda en alguna enciclopèdia i que podeu imitar en cartó.

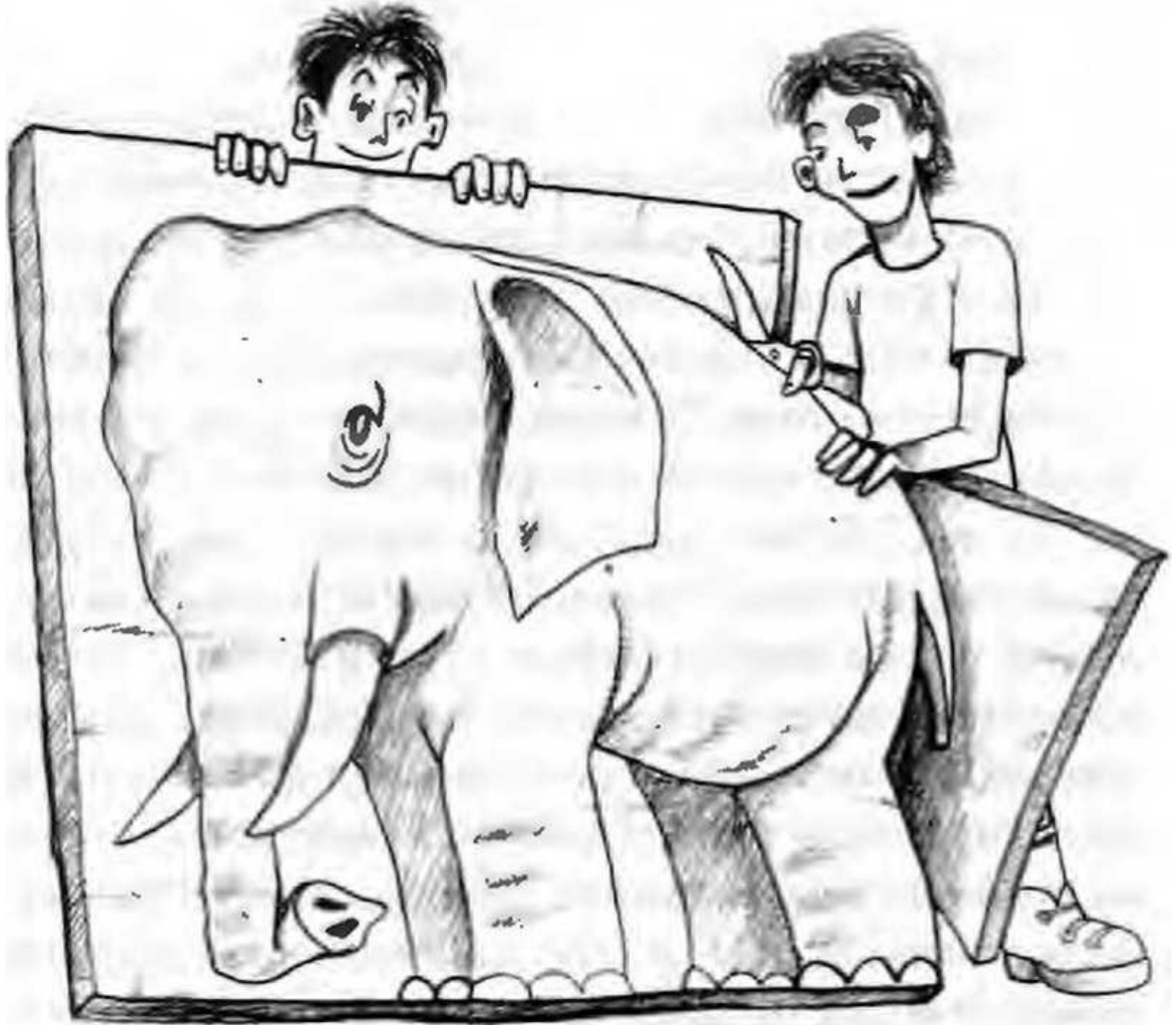
Per a fer la nit que apareix en la seqüència 17 agafeu una tela de color negre a manera de teló i cosiu-hi lluentons. En rebre la llum compondrà un magnífic cel estrellat.

Finalment, per a suggerir l'ambient d'un mercat persa n'hi haurà prou amb les parades dels venedors i les seues mercaderies, que poden estar dipositades sobre uns taulons de fusta o sobre caixons recoberts de teles.

Ara bé, la tenda del faquir Firdusi ha de tenir un tractament especial. La podeu fer amb una tela de lona amb diversos punts d'amarratge sobre els laterals que, en desplegar-se i quedar subjecta, cree un espai delimitat. La cistella per on desapareix Marco en aquesta mateixa escena la podeu fer amb cartó o utilitzar algun bagul de vímet ampli que tingueu per casa. Això sí, procureu fer-li una eixida en la part de darrere per on puga escapar-se Marco Polo quan comencen a clavar-li espases. Segurament no disposareu de trapes en el lloc on feu les representacions, per tant podeu, com en el cas del bagul, dipositar els objectes de manera que els espectadors no vegin la desaparició de Marco Polo. En cap cas, però, no heu de confiar en les pólvores del vell guru.

LA MÚSICA

La música té un paper destacat en qualsevol espectacle teatral, bé dóna una intensitat especial a un determinat passatge o bé ens ajuda perquè les transicions entre les escenes siguin com més harmòniques millor.

En principi el text indica ja els moments en què es requereix un fragment musical, però ja sabeu que, d'acord amb les vostres necessitats i preferències, o si voleu ressaltar algun episodi d'una manera especial, en podeu utilitzar més.

Sobre això farem ara una consideració específica. En el final de la seqüència 3 Marco Polo canta una cançó per acomiadar-se dels seus amics. Si trobeu alguna música que s'ajusta al ritme d'aquest poema podeu gravar-la i fer que l'actor que interpreta aquest personatge cante per damunt de la banda sonora. També podeu assajar de compondre vosaltres una tonada amb uns simples acords; l'estructura del poema s'ajusta ben bé a això. En qualsevol cas, i seguint el ritme que determinen els versos, l'actor pot cantar la cançó *a capella*, és a dir, sense instrumentació. Podeu fer el mateix amb els poemes que apareixen a les seqüències 11 i 21.

La resta de músiques podeu obtenir-la amb la gravació d'alguns fragments musicals d'obres ja existents. Això sí, heu de tenir en compte a l'hora d'escollir-la que la música té un efecte dramàtic considerable sobre els espectadors, de manera que si, per exemple, voleu ressaltar l'aspecte pervers d'Acmat no podeu fer que aparega precedit per una música amb connotacions festives. Però això no vol dir que no utilitzeu aquest tipus de música si el que preteneu és, per contra, ridiculitzar el personatge.

Us aconselle que una vegada determinats els moments que segons el vostre parer requeriran un tractament musical proveu diferents músiques a fi de trobar-ne la més adequada d'acord amb les indicacions del text i el vostre propi gust. Tot seguit elaboreu un guió de l'ordre en què han de ser emeses i enregistreu les peces musicals amb una separació d'un parell de segons entre cada tall. Això facilitarà el treball de la persona que s'encarregue del so.

EL VESTUARI I EL MAQUILLATGE

Si no recorde malament hi ha 35 personatges a *Els viatges de Marco Polo*, i alguns d'ells es canvien de roba o bé utilitzen una disfressa. Això vol dir que en aquesta obra apareixen més d'una quarantena de vestits. No us espanteu, però, perquè si utilitzeu la imaginació, i sobretot els armaris on els pares guarden la roba que ja no aprofita, podeu compondre els vostres propis vestits. Naturalment n'haureu de fer alguna modificació, perquè en l'època en què està situada l'acció, el segle XIII, les persones se servien d'una roba un poc diferent a la nostra.

Hi ha en principi tres coses que heu de tenir en compte. La primera és que les divergències en el vestuari dels països que travessa Marco Polo eren més accentuades en aquell temps que en l'actualitat. Per tant és convenient que individualitzeu la vestimenta d'acord amb els quatre espais que apareixen en l'obra: Venècia, la Xina, l'Índia i Pèrsia. Un altre aspecte que heu de tenir en consideració són les diferències del vestuari segons la jerarquia social dels personatges i les seues peculiaritats. Així, per exemple, l'emperador xinès tindrà una roba més elegant que els seus servidors. Finalment, heu de parar esment també en les característiques pròpies de cada personatge. Així, els **ESBIRROS**, tot i pertànyer a la mateixa classe social, vestiran d'una manera diferent perquè l'un és molt ambiciós i l'altre és un deixat.

Per a documentar-vos sobre com era la indumentària del segle XIII podeu consultar pintures i il·lustracions contemporànies de l'acció que es conta a *Els viatges de Marco Polo* o veure pel·lícules que tracten sobre aqueixa època. Amb aquests models, i afegint o llevant alguna cosa, ja veureu que fàcil que resulta transformar una gel·laba de les festes de moros i cristians en el vestit d'un mercader persa o una camisa de dormir de la mare en el sensual i elegant vestit de Iang-li-pan nyam nyam.

El maquillatge us ajudarà a transformar-vos definitivament. Heu de conèixer que els personatges que apareixen en aquesta obra pertanyen a races diferents. Els habitants de Venècia, Pèrsia i l'Índia, en general, formen part de la raça euròpida, i la Xina, a la mongòlida. Això provoca algunes singularitats com ara el color de la seua pell. En aquest sentit, els actors que representen els personatges xinesos poden maquillar-se amb alguna crema que evidencie el típic color groguenc del seu cutis i col·locar-se perruques amb cabell llis i negre. Quant a la resta, tot i pertànyer a la raça euròpida, tenen també algunes peculiaritats que els diferencien. Així, podeu establir una gradació en el color de la seua pell que vaja del marró clar típic del mediterrani (Venècia) al marró més fosc del grup indoafgà (Pèrsia i l'Índia).

Teniu present també que en el teatre els espectadors estan a una distància considerable dels actors, de manera que no es poden veure clarament els trets de la seua cara, sobretot si els il·lumina una llum

potent. A fi de aquesta deficiència encercleu-vos els ulls amb un llapis de maquillatge per a ressaltar-ne els contorns.

Si feu ús del maquillatge, no oblideu mai, en qualsevol cas, consultar un professional perquè us recomane cremes per a protegir-vos el cutis.

IL·LUMINACIÓ

Una bona il·luminació és fonamental per a crear diferents climes i ambients escènics. Els canvis lumínics d'*Els viatges de Marco Polo* són explicats en el text, i estic convençut que si disposàreu d'un equip amb reguladors d'intensitat us seria ben fàcil realitzar-los. Ara bé, tot i que no disposem de mitjans professionals, això no ens ha de fer renunciar a un element dramàtic tan decisiu.

És possible que vosaltres mateixos us fabriqueu els focus amb instruments casolans. Per exemple, agafeu un pot buit metàl·lic, d'aquests de conserva, dels més grans, i instal·leu-hi un circuit elèctric. Si desitgeu obtenir un efecte lumínic determinat, amb una coloració especial (un ambient nocturn, posem per cas), tapeu l'obertura per on ha d'eixir la llum amb un filtre del color que desitgeu (en aquest cas, per a crear l'efecte de la nit podeu utilitzar filtres de la gamma dels blaus).

No oblideu que la llum de colors pot crear climes diferents, més càlids o freds, i ho haureu de tenir en compte en la vostra posada en escena. Una altra variable que heu de considerar és que si poseu un filtre amb una coloració determinada, això farà que el vestuari i el maquillatge s'altere. Normalment, en teatre, l'il·luminador manté una col·laboració permanent amb l'encarregat del vestuari i del maquillatge a fi d'evitar sorpreses. Imagineu-vos quin desastre si la nit de l'estrena no es veiera la cara d'un actor perquè la llum, amb una certa tonalitat, l'enfosqueix. I us assegure que, amb un altre efecte lumínic els colors d'aquest maquillatge podrien ser, en canvi, molt cridaners. Feu vosaltres mateixos la prova: col·loqueu un company vostre convenientment maquillat, amb diferents colors, davant d'un focus i canvieu-ne els filtres. Ja veureu quina sorpresa.

També podeu treballar amb diferents intensitats lumíniques, o fer que una llum aparega i desaparega gradualment. En aquest cas, heu d'instal·lar un reòstat en el circuit elèctric, però potser fóra millor que demanàreu el consell d'un professional. Sempre es pot recórrer a un pare electricista o amant del bricolatge. És possible que al principi no s'avinga a col·laborar, però no sabeu les coses que podreu aconseguir si en canvi d'això li oferiu rentar-li el cotxe o pintar la reixa del jardí.

Un últim consell sobre la llum en el teatre. Heu de tenir en compte que els actors no s'han d'il·luminar només frontalment perquè això els faria aparèixer plans, sense volum. El millor és que feu proves amb un company i que l'il·lumineu des de posicions diferents. Ja veureu com canvia.

PASQUAL ALAPONT RAMON (Catarroja, 2 de febrer de 1963) és llicenciat en Geografia i Història i ha desplegat la seua trajectòria professional sobretot com a escriptor, traductor i actor. Ha escrit els llibres *Mitjacua i la sargantana del mar*, que va obtenir el Premi Enric Valor de Narrativa Infantil 1984; *No sigues bajoca!*; *Estàs com una moto!*; *Me'n vaig de casa!*; *Pipistrellus pipistrellus, set dies en la vida d'un quiròpter* i *Quin sidral de campament!* Com a dramaturg ha estrenat les obres *Pandemòni*um; *Currículum*, Premi de la Generalitat Valenciana al millor text teatral de l'any 1995; *Això era i no era* i *Els viatges de Marco Polo*.